

MAGYAR KÜLPOLITIKA AZ UNIÓS ELNÖKSÉG UTÁN

KÜLÜGYMINISZTERIUM

I. Kiinduló pontok	3
Értékelvű külpolitikánk	3
Helyzetünk a világban	5
Prioritásaink	8
II. Ágazati szemlélet	10
Gazdasági érdekérvényesítés	10
A biztonság erősítése	11
Energiabiztonság	12
A nemzeti kisebbségek közösségi jogainak előmozdítása	13
Mezőgazdasági érdekérvényesítés	14
A fenntartható fejlődés előmozdítása	15
Kulturális, társadalmi és vallásdiplomácia – a sokszínűség tisztelete	16
III. Külpolitikánk térbeli dimenziói	19
a.) Külpolitikai identitásunkat meghatározó térségek	19
Szűkebb és tágabb térségünk	19
Európa	26
Transzatlanti térség	34
b.) Globális nyitás	36
Posztszovjet térség	38
Ázsia	40
Közel-Kelet és Észak-Afrika	43
Szubszaharai Afrika és Száhel-térség	46
Latin-Amerika	48
IV. Munkánk szolgáltató jellegének erősítése	52
Egységes külképviseleti rendszer	52
Konzuli szolgáltatásaink korszerűsítése	52
Diplomáciai információs munkánk hatékonyságának emelése	53
A magyar diplomácia napjának létrehozása	54
Együttműködés a közélet nem kormányzati tényezőivel	54
Megerősített éves tervezés	54
Belső képzési és felkészítési rendszerünk megújítása	54
A családbarát munkamódszerek érvényesülésének elősegítése	55

Az EU Tanácsa féléves elnökségének betöltése ezután Magyarország 2011. július 1-jén visszatért a tagállami élet „mindennapjaiba”, így – a sajátos elnöki státus megszűntével – a minden tagállamot megillető hatáskörökkel és felelősséggel alakítja tovább külpolitikáját és Európa-politikáját. Ennek tükrében időszerű, hogy áttekintsük külpolitikánk főbb alapvetéseit: értékeinket, helyzetünket, céljainkat és terveinket.

I. Kiindulópontok

Külpolitikánk küldetése nemzeti érdekeink hatékony érvényesítése minden olyan vonatkozásban, amely túlmutat országhatárainkon. De mi a magyar nemzeti érdek? Minek alapján döntjük el, hogy miben vagyunk érdekeltek, és miben ellenérdekeltek, mit tartunk jónak, és mit tartunk rossznak, mit támogatunk, és mit ellenzünk, minek a megvalósulását kívánjuk, és mit szeretnénk megakadályozni? Ami alapján mindent meghatározzuk, azt nevezzük külpolitikánk értékrendszerének.

Értékelvű külpolitikánk

Értékelvű külpolitikát kívánunk folytatni: ez azt jelenti, hogy nem eseti jelleggel, lobbítórekvések vagy a csoport-érdekek alakulása szerint tekintünk valamit célunknak, illetve érdekünknek, vagy céljainkkal és érdekeinkkel ellentétesnek, hanem azoknak az értékeknek a függvényében, amelyekkel a hazai és a világközvélemény nyilvánossága előtt azonosultunk.

Értékeink alapján határozzuk meg céljainkat, tehát annak az állapotnak a vízióját, amelyet egy-egy kérdésben

ideálisnak, egyszersmind kivitelezhetőnek tartunk, és ennek nyomán állapítjuk meg érdekeinket is, hiszen *érdekünk* mindaz, ami céljaink megvalósulása felé vezet. Az értékelvű külpolitika tehát *nem értelmezhető úgy, hogy ennek alapján eleve korlátoznunk kell kapcsolatainkat azokkal az országokkal, amelyekben az általunk követett értékeket nem teljes körűen tartják tiszteletben, vagy tőlünk eltérően értelmezik.* Az értékelvűség azt jelenti, hogy az ilyen relációkban is értékeink alapján állapítjuk meg érdekeinket, és eszközeinket – így a kapcsolattartás formáit is – aszerint válogatjuk meg, hogy értékeinkből következő érdekeinket melyekkel tudjuk leghatékonyabban érvényesíteni.

Értékrendszerünk legfontosabb forrásai nagyrészt azoknak a szervezeteknek az alapító dokumentumai, amelyeknek hazánk tagja, így különösen: az *ENSZ Alapokmánya*, az *Észak-atlanti Szerződés (Washingtoni Szerződés)* és az *Európai Unióról szóló Szerződés (Lisszaboni Szerződés)*. 2011-ben elfogadott Alaptörvényünk is értékek – többek között külpolitikai vonatkozású értékek – melletti hitvallás, ezért szintén külpolitikánk értékrendszerének legfontosabb forrásai közé tartozik.

Ezekből a dokumentumokból következően külpolitikai alapértékeink többek közt: *a béke, a biztonság, a nemzetközi jog, a demokrácia, az emberi jogok, az egyéni szabadság és annak csoportosan érvényesíthető vetületeként a közösségi (avagy kollektív) jogok, a szociális felelősség, a piacgazdaság, a fenntartható fejlődés, az önkifejezés szabadsága és a sajtószabadság, valamint a kulturális sokszínűség tisztelete*. Az értékek sokszor egymásból következnek: a demokrácia, az emberi jogok és a szociális felelősség következetes érvényesülése érdekében vált az EU által különösen is hangsúlyozott univerzális érték *a kisebbséghez tartozó személyek joga*, amelynek kizárólag közösségben gyakorolható részét – számos fejlett országgal együtt – a magyar terminológiában is a kisebbségek közösségi (kollektív) jogának nevezzük. A kisebbségi jogot az említett **univerzális alapértékekkel** azonos jelentőségű értéknek tekintjük.

A nemzetközi jog egyik legfontosabb alapelve a nemzetközi közösség tagjainak joga szuverenitásuk és területi integritásuk védelmére. Így a nemzetközi jogból, mint univerzális értékből következik külpolitikánk egyik legfontosabb **nemzeti alapértéke: hazánk szuverenitása és területi sérthetetlensége**. A másik kiemelten fontos nemzeti alapértékünk, *a határok feletti nemzeti összetartozás*, a kisebbségi jog univerzális értékéből következik, és értelemszerűen a nemzetközi jog (benne a nemzetközi közösség minden tagjának szuverenitása és területi integritása) iránti tiszteletünk összefüggésében értelmezendő. Természetesen külpolitikánk számos más nemzeti értéke is következik az univerzális értékekből: ilyen például megkülönböztetett felelősségünk a magyar gazdaság fejlődéséért, a magyar kultúráért és a *magyarországi nemzetiségek kultúrájáért, illetve Magyarország környezeti állapotáért*.

Az értékelvű külpolitika célkitűzésének érvényesítésénél mindamellet magától értődően tekintettel vagyunk az európai gazdasági problémákból és hazánk gazdasági helyzetéből eredő kényszerekre, valamint nemzetközi kötelezettségeinkre: az értékek nem szolgálhatnak ürügyként arra, hogy az ezekkel kapcsolatban szükséges lépések elmaradjanak vagy késedelmet szenvedjenek. **Értékeink és érdekeink összhangja** a mindenkorai körülmények racionális felmérésén és az ebből levont következtetéseken nyugszik.

Annak ellenére, hogy értékeinkből következő **érdekeink érvényesítésének eszközeit alapvetően célszerűségi alapon válogatjuk meg**, értékeink a külpolitikai döntéshozatalnak ebben a fázisában sem közömbösek: olyan határokat jelölnek ki, amelyeken az eszközök megválogatása sem mehet túl. Az értékelvű külpolitika bizonyos értelemben egyfajta machiavellista szemlélet megtagadása: megszabja, hogy melyek azok az eszközök, amelyeket az értékrenddel egyébként összhangban álló célok sem szentesíthetnek.

Külpolitikánk **felelősségi tartományát** három koncentrikus körben jelölhetjük meg: elsősorban hazánk, valamint szövetségeseink (így az EU és a NATO tagjai) és partnereink (a nemzetközi közösség tagjai) polgárainak szabadságáért, jólétéért és biztonságáért érzünk felelősséget.

Helyzetünk a világban

Az elmúlt évek globális átalakulásában a nemzetközi erőviszonyok az egyes országok, országcsoportok *gazdasági teljesítménye szerint* rendeződtek át. Az átalakulás során pénzügyi gyökerű gazdasági zavarok keletkeztek a világ legfejlettebb térségeiben, így az Európai Unióban is, reformokat és főként takarékoskosságot kényszerítve ki. Az EU gazdasági problémáinak kezelésével kapcsolatos döntések előkészítése képezte hazánk EU-elnökségének legfontosabb feladatcsomagját. Mind-

amellett a magyar és a lengyel elnökség alatt sikeresen meghozott döntések ellenére az EU egyre súlyosbodó pénzügyi és gazdasági problémákkal szembesül, ami felveti az EU gazdasági rendszerének és politikai működésének újragondolását.

Globális méretekben közép-, vagy akár hosszú távú trendnek tűnik **„a Nyugat” – az Egyesült Államok és az európai országok – relatív gazdasági és politikai vezető szerepének, súlyának visszaszorulása**. Míg 1991-ben ez a térség adta a világ GDP-jének több mint felét, addig 2011-ben ez az arány 40% körül alakul, és előrejelzések szerint 2025-re kb. egyharmad lesz.

A magas növekedésű, **feltörekvő gazdaságok** ugyanakkor megerősítették **világgazdasági pozícióikat**, ami az ilyen gazdasági háttérrel rendelkező, nagy országok (pl. Kína, India, Brazília, Dél-Afrika, Indonézia stb.) esetében **világpolitikai**

súlyuk megnövekedésével járt. Ez utóbbi jelenséget a nemzetközi erőviszonyok *multipolaritásának* erősödéseként is szokták jellemezni. Brazília, Oroszország, India és Kína (a „BRIC országok”) részesedése a világ GDP-jéből 1991-ben 16% volt, 2011-re már több mint 25% lett, és a jelenlegi trendek fennmaradása esetén 2025-ben már kb. egyharmad lehet. Ez a folyamat nem korlátozódik a nagy országokra: a feltörekvő világ egészének szerepe növekszik.

A gazdasági erőviszonyok átrendeződése fokozatosan a **világ biztonságpolitikai viszonyaiban is módosulásokat eredményezhet**, hiszen a jobb költségvetési helyzetű országok nagyobb forrásbázisra támaszkodva tudják fejleszteni védelmi képességeiket. A katonai potenciál különbségeit mindamellett nemcsak a rendelkezésre álló anyagi források határozzák meg, hanem a technológiák birtoklása is.

A feltörekvő hatalmak gazdasági potenciáljának növekedése új szükségleteket, új igényeket szül, amelyek bizonyos esetekben ütköznek egymással, új potenciális konfliktuszónákat hozva létre. A feltörekvő hatalmak **gyors gazdasági növekedésének energia- és nyersanyagigénye**, valamint az **élelmiszerek iránti, növekvő keresletük** a korábbi évtizedek trendjeihez képest is fokozottan világít rá a világ természeti erőforrásainak mennyiségi korlátaira. Ezzel összefüggésben a nemzetközi kapcsolatok egyik legfontosabb kérdésévé vált a forrásokhoz való hozzáférés problémája, illetve a felhasználásuk ütemét visszafogó paradigmaváltás szükségessége (amely, környezetvédelmi összefüggései mellett, többek közt a források feletti osztozkodás kérdésére is megnyugtató választ adhatna).

Az energia-, élelmezési és nyersanyagforrások iránti igényekből származó érdekelentétek, akárcsak más globális kihívások – így a világgazdasági, környezeti, vízgazdálkodási, élelmezési, migrációs és egyéb problémák – különösen fontossá teszik az államok multilaterális párbeszédének és együttműködésének fórumait.

Magyarország nagy jelentőséget tulajdonít a G8 és a G20 keretében zajló egyeztetéseknek, ugyanakkor kulcskérdésnek tartja, hogy **az ENSZ megőrizze vezető helyét a globális kormányzásban.** Az **ENSZ Alapokmánya olyan univerzális értékeken nyugszik**, amelyek a magyar külpolitika számára is irányadóak. Célunk, hogy az ENSZ hatékonyan tudjon eleget tenni azoknak a feladatoknak, amelyekre ezeknek az értékeknek a jegyében létrehozták. Minden olyan reformot, amely ezt elősegíti, támogatunk.

A globális átalakulás és az Európára különösen súlyos hatást gyakorló gazdasági válság hazánkat társadalmilag és gazdaságilag legyengült állapotban találta. A XXI. század első évtizedének végére halaszthatatlanná vált a korábbi ma-

gas költségvetési deficit lefaragása, az államadósság növekedésének megállítása és a gazdasági növekedés újraindítása. Legyengült gazdaságú országunk a térség más országaihoz képest is nehezen viselte a világválság hatásait.

Eközben a demográfiai hanyatlásból, a szociális leszakadásból és a közélet iránti bizalom csökkenéséből eredő problémák tömegével kellett – és kell továbbra is – szembesülnünk, *amelyek megnehezítik, hogy hazánk társadalma sikerrel nézzen szembe a külvilág kihívásaival, s elinduljon a gazdasági fellendülés útján*. E gondok megoldására ugyanakkor csak kellő pénzügyi források birtokában, növekedésnek induló gazdaság mellett tehetünk eredményes kísérletet. Látszólagos csapdahelyzetet kell tehát kezelnie nemcsak hazánknak, de egész Európának is: a gazdasági fellendülés hiánya a jóléti rendszer fenntarthatóságát teszi kétségessé; a történelmi tapasztalat szerint viszont a társadalmi kohézió, s vele a jövőbe vetett bizalom a gazdasági növekedésnek is feltétele. Általános tendencia, hogy a gazdasági és szociális kihívások következtében az országok külpolitikáját és Európa-politikáját növekvő mértékben határozzák meg belpolitikai szempontok. A válság hatására alapvető államfilozófiai és demokrácielméleti kérdések merülnek fel.

A súlyosbodó gazdasági és társadalmi problémák, illetve a megoldásukkal kapcsolatos vízió hiánya fokozatosan *beágyazta Magyarországot megítélését* a nemzetközi gazdasági és politikai élet mérvadó köreiben. Ezt súlyosbította az a kontraszt, hogy alig egy évtizeddel korábban hazánk még a vasfüggönytől keletre eső térség sikerállamának számított. Az egyre láthatóbb gazdasági és belső társadalmi gondokkal küzdő Magyarországnak az elmúlt évtized második felében – a magyar állampolgárság magyarországi letelepedés nélkül való megszerzését érintő 2004. évi eredménytelen népszavazás után – *a külhoni magyar közösségekkel ápolta kapcsolatait is mélypontra jutottak*.

Az elmúlt évek magyar külpolitikája, világos ágazati arcélek híján, ráadásul, mint számos kérdésben – különösen az energiabiztonsági kihívásokra adott válaszokban – megmutatkozott, *orientációs problémákkal* is küszködve, nem tudott áttörést elérni az ország gondjainak külső dimenziójában, és nem sok esélye kínálkozott fokozatosan romló nemzetközi megítélésünk érdemi javítására.

Az ország égető problémáinak tükrében **2010 nyarán legsürgetőbb teendőnek az ország nehéz gazdasági helyzetéből való kitörés külpolitikai összefüggéseinek menedzselését, az EU-elnökség sikeres megszervezését és a „magyar-magyar viszonyt” érintő fordulatot jelöltük meg**. Ezeket neveztük külpolitikánk rövid távú prioritásainak.

Ennek a vállalásnak a teljesítése során politikai problémákat okozott, hogy az ország gazdasági és társadalmi nehézségei miatt sürgőssé vált belpolitikai és gazda-

ságpolitikai intézkedések nem mindig találtak egyetértésre, bírálatokat váltottak ki külföldi szakmai és sajtóköri körökben.

Megalakulása után a kormány haladéktalanul megkezdte az új magyar gazdaságpolitika megalapozását. Mivel azonban a magyar a világ legnyitottabb gazdaságai közé tartozik, **az európai és világgazdasági környezet súlyosbodó problémái fokozódó mértékben nehezítik a gazdasági helyzet érzékelhető javulását, ami továbbra is nagy kihívások elé állítja hazánkat, s így diplomáciánkat is.**

Az uniós elnökség előre tervezett és váratlan eseményei egyaránt jól szervezetten zajlottak le. **Az elnökség nagyrészt elérte célkitűzéseit, és sikerrel reagált az időközben felmerülő kihívásokra is** (pl. az észak-afrikai eseményekre, a japán természeti és ipari katasztrófára, az élelmezéssel összefüggésbe hozott járvány problémájára és az eurózónához tartozó tagállamokban jelentkező pénzügyi válságra). Elnökségünk alatt az Unió meghatározó lépéseket tett a gazdasági kormányzás megteremtésének irányába.

Röviddel a 2010 tavaszán megválasztott Országgyűlés, illetve a kormány hivatalba lépését követően megszületett a döntés a magyar állampolgárság magyarországi letelepedés nélkül történő megszerzésének lehetőségéről, és 2011. január 1-től **megkezdődtek a könnyített honosítási eljárások.** Konzuli szolgálatunk sikerrel tett eleget a honosítási folyamat miatt megsokasodott feladatainak.

Prioritásaink

Rendszerváltás utáni első miniszterelnökünk, Antall József a magyar külpolitikai gondolkodást meghatározó hagyománnyá tette, hogy külpolitikánkból prioritásokat emelünk ki. A prioritások, a szó eredeti értelmének megfelelően, **külpolitikánk kiemelt figyelemmel kezelt területeit jelentik:** nem érdeklődési körünk egészét, ahogy gyakran tévesen értelmezik, hanem legfontosabbnak ítélt (bizonyos értelemben elsőbbséget élvező) érdekeinket, céljainkat.

Hazánk helyzetéből adódóan külpolitikánk jelenleg az alábbi törekvéseket tekinti különösen fontosnak, tehát prioritásnak:

- **térségpolitika:** térségünkhöz kötődő (a közép- és délkelet-európai térség többi államával közös vagy velük kapcsolatos) érdekeink érvényesítése, beleértve a külhoni magyarság érdekvédelmének elősegítését is,
- **euroatlanti orientáció:** nemzeti érdekeink képviselete az EU-ban és a NATO-ban, így többek közt az erős és egységes Európa (sikeres válságkezelés, a közösségi módszer dominanciája a döntéshozatalban) célkitűzésének megvalósítása és a transzatlanti együttműködés további erősítése,
- **globális nyitás:** kapcsolataink felélénkítése az elmúlt évek során külpolitikánkban háttérbe szorult (vagy érdeklődésünkéből mindig is kieső) relációkban, fellépésünk erősítése a nemzetközi közösségben és aktivitásunk fokozása a globális kihívások kezelése területén.

E három prioritás értelemszerűen egymással is szorosan összefügg: mindegyiket a másik kettő összefüggésében, a szinergiákban rejlő lehetőségek kihasználására törekedve valósítjuk meg. Térségpolitikánkban és a globális nyitás kivitelezésében többek között Európa-politikánk eszközrendszerére támaszkodunk.

II. Ágazati szemlélet

Külpolitikánk funkciója, hogy nemzetközi viszonylatban segítsen sikeressé tenni az ország felemelkedéséért kifejtett kormányzati erőfeszítéseket. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a politikai diplomácia eszköztárával – külképviseleti hálózatunk, valamint a központ kapacitásaival – élve segítse a kormányprogram, valamint az egyes tárcák ágazati stratégiáinak megvalósítását.

Azok az ágazatok, amelyek stratégiáinak megvalósításában különösen fontos szerepet játszanak a nemzetközi összefüggések, és ezért markánsabban jelennek meg külkapcsolati rendszerünkben, összességükben kirajzolják külpolitikánk arcélét. Arra törekszünk, hogy külügyi stratégiánkkal és diplomáciai képességeink fejlesztésével minél markánsabb kontúrokat adjunk ennek az arcélnek, ismertséget, karaktert biztosítva hazánk külkapcsolatainak. Különösen is jelentősek ebből a szempontból az alábbi szakterületek.

Gazdasági érdekérvényesítés

Az elmúlt évek során többször vizsgatérőn megfogalmazódott annak az igénye, hogy külpolitikánk állítsa tevékenysége fókuszába gazdasági érdekeink érvényesítését. A Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) kidolgozta és társadalmi vitára bocsátotta **hazánk új Külgazdasági Stratégiáját**, amely meghatározza külgazdasági politikánk nemzeti hatáskörbe tartozó részének fő irányait és főbb tennivalóit 2015-ig.

Az EU kereskedelempolitikájának alakításával kapcsolatos magyar érdekérvényesítés, valamint a multilaterális gazdasági együttműködésben való részvételünk a Külügyminisztérium hatáskörébe tartozik. **Az egész magyar diplomáciai kar** – s annak részeként a mintegy hatvan relációban jelenlévő gazdasági szakdiplomata – **feladata, hogy a rendelkezésükre álló eszközrendszerrel elősegítsék ezeknek a törekvéseknek a sikerét.**

Külpolitikánk gazdasági érdekérvényesítésének célja a magyar kiviteli segítése és a hazánkba irányuló tőkebefektetések előmozdítása. Hazánk imázsa egyfajta

márkajegye a magyar gazdaságnak: alakulása nem közömbös export-, tőkekihelyezési, illetve tőkevonzási lehetőségeink szempontjából. Ez azonban kölcsönös: a magyar gazdasági szereplők megjelenése külföldön hatással van hazánk nemzetközi megítélésére is. Az ország- és nemzetimázs tehát szorosan összekapcsolódik külgazdaságunkkal. Diplomáciánk – a közvetlen gazdaságdiplomáciai tevékenységen kívül – a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium koncepciójához és útmutatásához illeszkedő **országimázs-építési tevékenységével** is áttételesen elősegítheti a külgazdasági munkát, miközben gazdasági szereplőinknek nyújtott segítségével, tanácsaival, információink velük történő megosztásával is hazánk megítélését alakítja. Ennek jegyében szükséges a gazdasági és a kulturális diplomácia szinergiáinak kihasználása.

A biztonság erősítése

A kormány egyik elsőszámú feladata és alkotmányos kötelezettsége, hogy védje az ország állampolgárainak biztonságát, szabadságuk és jólétük biztonságos környezetét. Szövetségi és a nemzetközi közösségben betöltött státusunk alapján felelősséget érzünk szövetségeseink és más nemzetközi partnereink polgárainak, s így az egész világnak a biztonságáért is. **A Külügyminisztérium a rendelkezésre álló diplomáciai eszközrendszer igénybevételével elősegíti a fenti célok teljesülését,** egyben az erre irányuló **Nemzeti Biztonsági Stratégia végrehajtását.**

Hazánk függetlenségének, szuverenitásának, területi épségének legfőbb nemzetközi garanciája a Washingtoni Szerződésen alapuló szövetségi солидарitás, amelynek különösen fontos dimenziója az 5. cikkben biztosított kollektív védelem, illetve a 4. cikkben lefektetett tanácskozási lehetőség a szövetségesek területi épségét, függetlenségét vagy biztonságát fenyegető veszélyek esetén. A Szerződés korszerű értelmezéséhez és alkalmazásához szilárd kiindulópontot képez a NATO Stratégiai Koncepciója. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk továbbá a szövetségeseket a Szerződés 2. cikke értelmében összefűző **értékrendi közösségnek,** illetve **gazdasági kapcsolatoknak.**

Biztonságunkat tovább erősíti az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikája, illetve közös biztonság- és védelempolitikája keretében folytatott együttműködés, amelynek, álláspontunk szerint, a NATO-val összehangoltan, munkamegosztást biztosítva kell továbbfejlődnie. A két szervezetben betöltött tagságunk javítja nemzeti érdekeink érvényesítésének lehetőségeit, és lehetővé teszi, hogy korunk biztonsági fenyegetéseit és kihívásait szövetségeseinkkel és az uniós tagállamokkal együtt, hatékonyabban kezeljük.

Energiabiztonság

Hazánk energiaszolgáltatásának jelenleg több mint 60%-át behozatalból fedezi. **Az importtól való függőségünk**, valamint a világ bármely pontján zajló események – ipari vagy természeti katasztrófák (ld. Fukusima), vagy politikai feszültségek (ld. Észak-Afrika) – hatása az európai energiaciklusokra, szükségessé teszi, hogy külpolitikánk is kiemelten foglalkozzon energiabiztonsági és energiadiplomáciai kérdésekkel.

Az összes többi fosszilis energiahordozóval összehasonlítva a földgázellátás terén vagyunk a legsebezhetőbb helyzetben, amint ezt nyilvánvalóvá tette a 2006. és 2009. évi gázválság is. Az ellátásbiztonság érdekében több projekt megvalósult, van folyamatban, vagy áll előkészítés alatt (így a szomszédos országokkal teremtett összeköttetések, az Észak-Dél energiaciklus, a Nabucco, az Azerbajdzsán–Grúzia–Románia Interkonktor /AGRI/, a Délkelet-Európai Vezeték /SEP/ és a Déli Áramlat).

Diplomáciánk feladata az ellátásbiztonságot erősítő projektek támogatása.

Ezzel párhuzamosan fel kell készülni a potenciális ellátásbiztonsági válságokra más területeken is (*pl. a hőerő- és villamosenergia-ellátásban*). A diplomáciai munkának ugyanakkor, az ellátásbiztonság erősítésén túlmenően, minden olyan törekvést segítenie kell, amely **társaságunk energiapiacának** megteremtésére irányul, hogy a magyar fogyasztók is *versenyképes áron* jussanak energiához.

Energiabiztonsági szempontból hazánk hasonló kérdésekkel szembesül, mint a közép-, kelet- és délkelet-európai térség többi állama. Energiabiztonsági diplomá-

ciánk elsősorban bilaterális és regionális szinten, az Európai Unió keretein belül, valamint a (potenciális) forrás- és tranzitországok viszonylatában aktív. Ugyanakkor az energiapiac egyre inkább **globálissá válik**. Külpolitikai figyelmünknek ezért a világban zajló energiapolitikai, technológiai és geopolitikai folyamatokra, illetve ezeknek az európai energiapolitikákra, energiapiacokra gyakorolt hatására is ki kell terjednie. Ez magában foglalja az energiával foglalkozó nemzetközi szervezetek tevékenységének figyelemmel kísérését, valamint az ezekben való aktív részvételt is.

A nemzeti kisebbségek közösségi jogainak előmozdítása

Eddigi Alkotmányunk szerint hazánk felelősséget érzett, új Alaptörvényünk szerint felelősséget vállal a külhoni magyarságért. Új Alaptörvényünk részletesen kifejti a *felelősségvállalás* mibenlétét: Magyarország elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket, egyéni és közösségi jogaik érvényesítését, közösségi önkormányzataik létrehozását, a szülőföldön való boldogulásukat, valamint előmozdítja együttműködésüket egymással és Magyarországgal. Tekintve, hogy ennek az alkotmányos kötelezettségnek a teljesítése külpolitikánk szinte összes szakterületén feladatokkal jár, külpolitikánk és a külhoni magyarsággal kapcsolatos politikánk szétválaszthatatlanul összefügg egymással: a magyar külpolitika nemcsak Magyarországon, hanem egyszersmind a magyar nemzet külpolitikája is.

A külhoni magyarság és Magyarország együttműködésének közös céljait a külhoni magyar szervezetek és a magyarországi politikai élet főbb szereplőinek közös fóruma, a Magyar Állandó Értekezlet (MÁERT) 2011. november 24-i X. ülésén *stratégiai keretdokumentumban* foglalta össze. Az együttműködés megkülönböztetett jelentőségű területe az oktatás és a kultúra, de a magyarok egymás közti, határon átvélő kapcsolata a mindennapi élet szinte összes területére kiterjednek. Célunk e társadalmi kapcsolatok szabad gyakorlásának elősegítése. **A „magyar-magyar viszony” egyik neuralgikus kérdése 2010-ben megoldódott** azáltal, hogy törvényhozásunk lehetővé tette a magyar állampolgárság magyarországi letelepedés nélkül történő megszerzését a szomszéd országokban élő magyarok számára is.

Minden olyan ország viszonylatában, amelyben magyar közösség él, Magyarország politikája azonos célt követ: a magyar közösség fennmaradását elősegítő viszonyok kialakítására törekszik, és a közösség életét meghatározó viszonyrendszer mindhárom oldalán – így a „magyar-magyar viszonyban”, akárcsak a magyar közösségnek és annak az államnak a viszonyában, amelynek területén él, valamint ennek az államnak és Magyarországnak a viszonyában – **harmonikus kapcsolatokat kíván elérni.** Ennek érdekében igénybe veszi a kétoldalú és multilaterális diplomáciai kapcsolatokban, valamint a magyar közösségekkel való együttműködésben rejlő lehetőségeket. Elő kívánjuk segíteni, hogy meghallgatásra találjanak a magyar közösségeknek azok az elképzelései, amelyek különböző autonómiaformák létrehozására irányulnak. A szomszéd országokkal folytatott párbeszéd fontos közös alapját jelentik az Európa Tanács egyezményei, amelyek maradéktalan teljesülését tartjuk kívánatosnak, valamint az EBESZ kisebbségügyi főbiztosa által a tiszttség létesítése óta kiadott ajánlások. Nagyra értékeljük a főbiztos által a problémamegoldó párbeszéd erősítése érdekében kifejtett bizalmas diplomáciai munkát. Arra törekszünk, hogy a rendelkezésünkre álló diplomáciai eszközökkel előmozdítsuk a nemzetközi kisebbségvédelmi jogrendszer továbbfejlesztését. .

Tekintettel a külképviseleti hálózat – így a szomszédos országokban és az integrációs és nemzetközi szervezetek mellett akkreditált külképviseletek – felett gyakorolt felügyeleti hatáskörére, a Külügyminisztérium (KÜM) mindig is ellátott nemzetpolitikai vonatkozású feladatokat. Jelenlegi kormányzati struktúránkban a nemzetpolitika koordinatív szerve a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM). A Külügyminisztérium nemzetpolitikai szerepvállalásának lényege, hogy a politikai diplomácia eszköztárával élve segíti elő a *gyarapodó magyar nemzet* vízióját felvázoló nemzetpolitikai stratégia célkitűzéseinek hatékony megvalósítását.

Mezőgazdasági érdekérvényesítés

Politikai diplomáciánk eddig nem szentelt megkülönböztetett figyelmet a mezőgazdaság kérdéskörének, kivéve az EU Közös Agrárpolitikájában (KAP) való részvételünket, valamint nemzetközi fejlesztési együttműködési politikánk agrártermelési, élelmezési projektjeit. A nemzetközi életben ugyanakkor a KAP és a nemzetközi fejlesztési együttműködés kérdésein túlmenően is növekvő súllyal jelennek meg az élelmezés- és az élelmiszerbiztonsági kérdések.

Megbillenőben van a mezőgazdasági termékek iránti kereslet és kínálatuk egyensúlya, amely áremelkedést okoz a mezőgazdasághoz kapcsolódó összes ágazatban, inflációt gerjeszt és súlyos szociális feszültségek forrása is. **Az élelmezés és a mezőgazdaság az elkövetkező évek, évtizedek nemzetközi életének egyik központi témája lesz.** Ez különösen indokoltá teszi, hogy külpolitikánk is kiemelt figyelmet fordítson a hazai élelmiszerfogyasztók és mezőgazdasági termelők érdekeire.

Külpolitikánknak is feladata, hogy saját eszközrendszerével elősegítse a kormány vidékfejlesztési céljainak megvalósulását, így különösen a lakosság egészséges élelmiszerrel történő ellátását, az élővilág tisztántartását a genetikailag módosított (GMO) élőlényektől, a vidéki életforma fenntartását, a vidéki létből eredő hátrányok megszüntetését, illetve a tájkép és a mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó kultúra megőrzését. Szintén nagy a jelentősége az agrárium szerepének gazdasági felemelkedésünkben: az agrártermékeknek teljes külkereskedelmünkben képviselt alacsony, mintegy 6%-os aránya komoly *növekedési potenciált tartogat a kivitel területén, és a termelési technológiák értékesítése is külgazdasági lehetőségekben bővelkedik.* Az elmúlt években megkezdődött agrárdiplomáciai szakhálózatunk kiépítése, ám a hálózat egyelőre kevés országra terjed ki.

Tudományos bázisunk a minőségi mezőgazdasági termékek előállításának terén is értékes ismeretekkel rendelkezik, ami alkalmassá teszi hazánkat arra, hogy nemzetközi viszonylatban is *érdemi hozzájárulást biztosítsunk a világelelmezéssel kapcsolatos kérdések megoldásához.* Kíváncsok a klímaváltással kapcsolatos tudományos ismereteink fokozott hasznosítása is. A Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) Vidékfejlesztési Stratégiájának és az NGM Külgazdasági Stratégiájának is célja termékeink külföldi piacra jutásának segítése. Szükséges nagyobb figyelmet fordítani élelmiszerkultúránk megjelenítésére országimázs-építésünkben.

A fenntartható fejlődés előmozdítása

Új Alaptörvényünk a magyar külpolitika prioritásként jelöli meg hozzájárulásunkat a világ fenntartható fejlődéséhez. Az európai integrációban a fenntartható fejlődés olyan átfogó szempont, amelyet az EU összes szakpolitikájának érvényesítenie kell. Hazánk nagyszámú környezetvédelmi egyezménynek részese. Ebből eredően környezeti politikánk nagyrészt nemzetközi vonatkozású ügyekből áll.

A fenntartható fejlődés szempontjából különösen fontos azoknak az országoknak a kapcsolata, amelyek fejlődése fokozottan hat egymásra. **Így megkülönböztetett jelentősége van a szomszédsági kapcsolatoknak, vitáknak és a regionális együttműködéseknek.** Vannak azonban az országok fejlődésének globális hatásai is. Ezért nem kevésbé fontosak a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos nemzetközi együttműködés, illetve nemzetközi viták **globális aspektusai.**

A VM 2010-ben **környezetvédelmi szakdiplomáciai feladatokkal is megbízta mezőgazdasági szakdiplomáciai hálózatát,** amely azonban, mint korábban említettük, egyelőre nagyon korlátozott számú állomáshelyet érint. Ez felveti a Külügyminisztérium és az általa felügyelt **politikai diplomácia fokozott ökodiplomáciai szerepvállalásának** szükségességét. A más országokban jelentkező ökológiai, természeti erőforrásokkal kapcsolatos problémák kezelésében Magyarország – üzleti alapon, vagy a nemzetközi fejlesztési együttműködés keretében – érdemi szerepet vállalhat, különösen néhány olyan területen, ahol nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedően magas szintű, nagy múltra visszatekintő hazai tapasztalatokkal rendelkezünk. Ilyen terület például a vízgazdálkodás, a környezetbarát növénytermesztés és állattenyésztés (különös tekintettel az adaptációs képesség kialakítására), vagy a talajvédelem. Tervezzük diplomata munkatársaink környezetdiplomáciai képességeinek emelése érdekében a környezetvédelmi, környezetdiplomáciai ismeretek beépítését *Külügyminisztériumunk belső képzési és felkészítési rendszerébe.* Ebben támaszkodni kívánunk a szaktárcával, a civil szférával és a tudományos élettel történő együttműködésre.

Kulturális, társadalmi és vallásdiplomácia – a sokszínűség tisztelete

A külföldi társadalmakkal folytatott párbeszéd egyik legfontosabb csatornáját a kulturális teljesítmények közvetítése, illetve a kulturális értékek iránti érdeklődés biztosítja. Amellett, hogy hazánk kulturális és társadalmi diplomáciáját a világ tizenkilenc városában magyar intézet segíti, diplomáciai karunk is tudatosítja, hogy minden diplomatának többek közt kultúrdiplomáciai munkát kell végeznie, **alapul véve a Nemzeti Erőforrás Minisztérium és a Balassi**

Bálint Intézet célkitűzéseit, amelyek megvalósításának elősegítését külpolitikánk kiemelt feladatnak tekinti. A nemzetközi életben hazánkról alkotott kép fontos részét képezik kulturális, tudományos és sportteljesítményeink, érdeklődésünk partnereink teljesítményei iránt és nyitottságunk a velük történő együttműködésre. 1848, 1956 és 1989 örökségeként a magyarságot **szabadságszerető nemzetként** ismeri a nemzetközi közvélemény: szabadságharcaink hagyománya minden szabadságszerető néppel összeköt bennünket.

A Kárpát-medence a kultúrák együttélésének és egymásra való hatásának hagyományos térsége. Magyarország történelmi múltja és földrajzi helyzete lehetővé teszi, hogy kulturális diplomáciájának arcélét meghatározza a Nyugat és Kelet értékeinek mindkét irányban való közvetítése, egyfajta kulturális „fordítókorongként”. EU-elnökségünk egyik profilját a **kulturális sokszínűséggel** kapcsolatos európai politika megerősítéséért tett erőfeszítéseink alkották, amelyeket nemcsak uniós szinten, hanem egész külpolitikánk egyik vezérelveként, nemzeti hatáskörben is folytatni kívánunk. Globális összefüggésben a kulturális sokszínűség politikája értékes hozzájárulás lehet a civilizációk párbeszédének ENSZ-keretben zajló folyamatához.

A magyar tudományos élet aktívan részt vesz a **nemzetközi tudományos vérkeringésben** mind az Európai Unión belüli közös felsőoktatási és kutatási térség részeként, mind globális szinten. A Tudományos Világforum (World Science Forum) hazánk kimagasló hozzájárulása a nemzetközi tudományos együttműködéshez. Külpolitikai erőfeszítéseinkkel is elő kívánjuk segíteni, hogy Magyarország a térség élvonalához tartozó tudományos, kutatási és innovációs központtá fejlődjék. Külképviselteink feladata felhívni a fogadó országok figyelmét azokra a kutatási, tanulmányi és együttműködési lehetőségekre, amelyeket egyetemünk és kutatóintézetünk kínálnak. Erősíteni szeretnénk kapcsolatainkat a külföldön élő magyar kutatókkal, művészekkel és élsportolókkal, akikre hazánk „kulturális követeiként” tekintünk. A nemzetközi oktatói és hallgatói mobilitás erősítése is fontos része diplomáciai tevékenységünknek, összhangban az Európai Unió törekvéseivel.

A külhoni magyarság nemzetközi kulturális és tudományos kapcsolatépítésének segítését és teljesítményei nemzetközi megismertetését szintén feladataink között tartjuk számon. A kommunikációs és információhordozó technológiákban végbement forradalom és ennek nyomán a globális közvélemény súlyának növekedése új kihívások elé állítja diplomáciánkat. Szükséges ezért a változásokra reflektáló társadalmi diplomácia (*public diplomacy*) kialakítása. A kommunikációs technológiák változásai kitágították a nyilvánosság színtereit, egyben diffúzabbá téve a közvéleménnyel való párbeszéd lehetőségeit is.

Az utóbbi évtizedek magyar külpolitikája viszonylag kis jelentőséget tulajdonított a nemzetközi élet vallási összefüggéseinek, jóllehet világméretekben a vallások fontos közéleti, társadalmi szerepet játszanak. A Föld lakosságának döntő többsége a hat világvallás követői közé tartozik. Érdeünk, hogy nemzetközi kapcsolataink alakítása során figyelembe vegyük a vallási tényezőket, számoljunk hatásukkal és – lehetőség szerint – **éljünk a közös célok, például a béke vagy a szociális felemelkedés érdekében való együttműködés lehetőségével.** A vallásszabadság világszerte történő biztosítása, a vallások közötti tolerancia erősödése és a **vallásközi párbeszéd** a béke és biztonság forrásai közé tartoznak, ezért előmozdításukban hazánk is aktív szerepet kíván vállalni.

Az *Apostoli Szentszékkal*, mint megkülönböztetett jelentőségű partnerrel, a nemzetközi élet minden kérdésében kíváncsún tartjuk a párbeszédet és az együttműködés lehetőségeinek feltárását. Magyarország számára kiemelten fontos a keresztény felekezetek – így a nyugati *kereszténység* és az *ortodoxia* – jó kapcsolata, amely fontos tényezője az európai államok egymás közti viszonyának, mind az EU határain belül, mind azokon átívelően, illetve az egyes régiókon belüli társadalmi és interetnikus viszonyok alakulásának is. Különös figyelmet kívánunk fordítani a *zsidó vallási közösségekkel* történő kapcsolattartás lehetőségeire, aminek megkülönböztetett jelentőséget kölcsönöz a vallás nagy hagyományú jelenléte hazánkban, illetve sok évszázados, erős hatása a mai magyar kultúra kialakulására. Diplomáciai munkánk során törekszünk a holokauszt fájdalmas emlékei méltó feldolgozásának és mementóként való megőrzésének elősegítésére. Mind hazánkban, mind nemzetközi kapcsolatainkban fellépünk a holokauszt tagadásának minden formája ellen.

Földrajzi közelségük és számos térségben való intenzív együttélésük okán Európa számára különös jelentősége van a *kereszténység* és az *iszlám* párbeszédének. Mindkét vallás egyszerre kulturális-közéleti identitásképző tényező, a társadalmi életet befolyásoló értékrendi alap, és személyes, illetve közösségi spiritualitás forrása. E szempontokból mind az egyes térségek belső stabilitása, mind egymás közti kapcsolatuk terén kiemelt jelentőségű a kereszténység és az iszlám kölcsönös megértése és tisztelete, a közös társadalmi értékek felismerése és az ezekre alapuló párbeszéd erősítése. Magyarország elutasítja a vallások bármiféle azonosítását a vallási ideológiába csomagolt szélsőségekkel: külpolitikánk a vallásszabadság mellett teszi le a voksot, és kapcsolattartásra, dialógusra és együttműködésre törekszik a párbeszédre nyitott vallási közösségekkel.

III. Külpolitikánk térbeli dimenziói

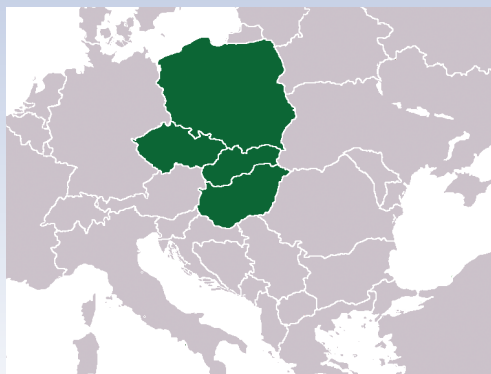
A világban a transzatlanti térséghez tartozunk, a transzatlanti térségben európaiak vagyunk, Európában közép-európaiak: felelősséget érzünk mind szűkebb, mint tágabb környezetünkért, így térségünkért, szövetségeseinkért és a világ sorsáért. Ebből az értékrendünkben gyökerező, földrajzilag többszörösen strukturált külpolitikai identitásból erednek az egyes térségekre és relációkra vonatkozó érdekeink, törekvéseink.

a.) Külpolitikai identitásunkat meghatározó térségek

Térségünkhöz, a széles értelemben vett Közép-Európához, a közös regionális sorskérdésekben gyökerező szolidaritás által kötődünk. Az Európai Uniónak és a transzatlanti térnek szerződéses kötelekek teszik részévé hazánkat. Ezek a kötéldéseink regionális kibontásai annak a felelősségviselésnek, amely a nemzetközi közösséghez való tartozásunkból fakad, s mint ilyenek, meghatározzák külpolitikai identitásunkat szempontjából.

Szűkebb és tágabb térségünk

Külpolitikai stratégiánk „térségünk” alatt a földrajzilag tágan értelmezett Közép-Európát érti, amelynek hazánk szempontjából tekintett koncentrikus körei közül értelemsszerűen a közelebbiekkel ápolunk intenzívebb kapcsolatokat, de a **közös regionális sorskérdésekre** való tekintettel a távolabbiaknak is megkülönböztetett jelentőséget tulajdonítunk. Ezzel a hazánkat körülvevő térséggel kapcsolatos politikánk („térségpolitikánk”) célja az európai kohézió erősítése térségünk minden részének a nyugat-európai politikai értékrendhez és életviszonyokhoz történő felzárkóztatása által.

A közép-európai népek közös érdekeinek érvényesítése és ennek érdekében a velük folytatott kétoldalú és többoldalú együttműködésünk további fokozása külpolitikánk legfontosabb célkitűzései közé tartozik. Ezt fejezte ki, hogy miniszterelnökünk első külföldi hivatalos útja Varsóba vezetett, és Lengyelországot, Románi-

át, valamint Ausztriát már a kormányciklus kezdetén megkülönböztetett, stratégiai szövetségesünként jelöltük meg.

A széles értelemben vett Közép-Európa közös energetikai, gazdasági és katonai biztonsága **energiapolitikánk és biztonságpolitikánk alapvető gondolkodási kerete**. Érdekünk a térség országai szuverenitását, területi integritását, demokratikus berendezkedését és társadalmi jólétét garantáló katonai és gazdasági biztonság megerősödése. A biztonságpolitika kisebbségpolitikai vonatkozásai tekintetében az a meggyőződésünk, hogy az interetnikus kapcsolatok stabilitását a kisebbségi helyzetű nemzetiségek törekvéseit becsatornázó struktúrák (elsősorban autonómiák) biztosíthatják hosszú távon a leghatékonyabban.

A szomszédos országok vonatkozásában kívánatos számunkra, hogy kétoldalú kapcsolataink egyszerre szolgálják mind gazdasági együttműködésünk fejlesztését, mind a környezeti és gazdasági érdekek harmonizálását, mind a magyar közösségek védelmét. Prioritások feladataink közé tartozik egy regionális fiókokkal is megerősített gazdaságdiplomáciai irodahálózat (a „Kárpát-medencei gazdasági tér”) kiépülésének elősegítése. A gazdasági kapcsolatok fontos alapja – különösen a kis- és középvállalkozások számára – a határmenti együttműködés erősítése, azon belül is a közlekedési infrastruktúra és a közösségi közlekedési szolgáltatások fejlesztése.

Hazánk és nemzetünk helyzetéből adódóan a szomszédságpolitika és külhoni magyarsággal kapcsolatos politika elválaszthatatlan egymástól: mindkettő egyidejűleg a másikat is alakítja, célrendszerük és eszköztáruk integráns egységet alkot. Szomszédságpolitikánk része a magyar közösségek helyzetének figyelemmel kísérése és érdekeik sérelme esetén a védelmükben való fellépés, ami elválaszthatatlan a szomszédokkal való szoros együttműködésre és bizalmi viszonyra való törekvésünktől.

A visegrádi országok: hazánk, Lengyelország, Csehország és Szlovákia életviszonyai hasonlóak, aminek köszönhetően – különösen közös EU-csatlakozásunk óta – egymás közti gazdasági kapcsolataink is dinamikus növekedésnek indultak, és immár egymás külgazdaságában is előkelő helyet foglalunk el. Gazdasági adottságaink jobb kihasználását megnehezíti a régiót alkotó államok egymás közti közlekedési és energetikai infrastruktúrájának gyér jellege. Az energetikai és közlekedési infrastrukturális kapcsolatok fejlesztése az elmúlt években egyre inkább a visegrádi országok kétoldalú és V4-es keretben folytatott együttműködésének egyik központi témájává vált. Az EU jövőjével kapcsolatban kibontakozó összeurópai vita, mint ahogy számos más, napirenden lévő fontos uniós kérdés – így a többéves pénzügyi

keret és ennek részeként a kohéziós politika és a közös agrárpolitika jövője, továbbá az energiapolitika, a szomszédságpolitika és a bővítés fontossága – rávilágít a közép-európai országok elemien fontos közös érdekeire és ezek megvalósítása érdekében a visegrádi országok közös fellépésének szükségességére. A visegrádi országok között jelenleg egyetértés uralkodik abban, hogy a V4 kialakult formája megfelel közös érdekeinknek, ezért annak mélyreható megváltoztatása, vagy új tagokkal való kibővítése nem szükséges, viszont célszerű, mintegy kipróbált már-jegyet, tovább erősíteni, kamatoztatni a *visegrádi régió* nemzetközi presztízsét.

A többoldalú együttműködés mellett kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a visegrádi országokkal fenntartott *kétoldalú kapcsolatainknak is*. A 2010-es pozsonyi kormányváltás óta a magyar–szlovák viszonyban a korábbiakhoz képest jelentősen javultak a problémamegoldó párbeszéd feltételei. A kisebbségpolitika terén Szlovákia megtette az első részleges lépéseket az uniós csatlakozáskori kisebbségjogi állapot helyreállításának irányában. Energiapolitikai téren megmutatkozott a két kormány stratégiai szövetsége, amely többek közt gázvezeték rendszereink összekötésének megkezdésében ölt testet. Magyarország elkötelezett a megkezdett közeledés folytatása mellett. A magyar–lengyel kapcsolatokat – a hagyományos baráti szálak mellett, amelyek ápolásában a civil szféra kiemelkedő szerepet vállal – a magyar és a lengyel uniós elnökség közötti együttműködés is megerősítette. A szoros együttműködést a hagyományok és a közös regionális érdekek alapján az uniós elnökségi év elmúltával is fenn kívánjuk tartani. Csehországhoz fűződő viszonyunk szintén kiemelkedően baráti, sőt kölcsönösen „kvázi szomszédnak” tekintjük egymást, és ennek megfelelően szoros gazdasági és politikai kapcsolatokat ápolunk.

A Nyugat-Balkán az EU bővítési politikájának fő iránya. *Elsősorban az EU-integrációs folyamat kínál lehetőséget arra, hogy a régió országai térségünk nyugati felének fejlődési modelljéhez való felzárkózással törjenek ki a délszláv háborúkat követő stagnálásból.* Hazánk Balkán-politikájának egyik központi kérdése ezért a balkáni országok által igénybe vehető uniós források (különösen az előcsatlakozási eszközök /IPA/) aktív és hatékony felhasználásának elősegítése, többek közt az EU-csatlakozás, az uniós pénzfelhasználás, az intézményfejlesztés, illetve a demokratikus átmenet terén szerzett tapasztalataink átadásával. A nyugat-balkáni bővítési folyamaton belül különös határozottsággal lépünk fel *Szerbia* mielőbbi, egyszerűen az európai értékek teljes körű betartása és a csatlakozási feltételek teljes körű teljesítése melletti EU-csatlakozásáért, valamint a NATO-hoz való csatlakozása lehetőségének fenntartásáért. Hasonló elvek alapján és hasonlóan megkülönböztetett figyelemmel járunk el *Montenegró* EU-integrációjának elősegítésében is. A térség biztonsága és stabilitása érdekében sürgetőnek tartjuk Macedónia előrelépését az integrációs folyamatokban. Figyelemre méltónak tartjuk továbbá azt a stabilizáló

hatást, amelyet Albánia külpolitikája évek óta gyakorol a régióra. Többek közt ezért is szoros érdekünk fűződik az ország sikeres EU-integrációjához.

Biztonságpolitikailag az elmúlt évek egyik legfontosabb eredménye *a régió több országának NATO-csatlakozása*. Ma már csak Montenegró egyre közelebbinek tűnő csatlakozása hiányzik ahhoz, hogy az Adriai-tenger a NATO kvázi „beltengerévé” váljon. Érdekeltek vagyunk a régió stabilitásában, térségünk nyugati részéhez való felzárkózási folyamatának előrehaladásában, a régióbeli befektetési környezet – így a jogbiztonság – javulásában és mindezeken, valamint a vajdasági magyarság érdekei miatt a régió előrehaladásában az euro-atlanti integráció útján. E célok érdekében kívánatosnak tartjuk szövetségeseink, köztük az Egyesült Államok további aktív szerepvállalását a régió stabilitásának fenntartásában és prosperitásának elősegítésében. Továbbra is elköteleztettek vagyunk a *nyugat-balkáni katonai műveletekben* (KFOR, EUFOR/ALTHEA) való részvételünk iránt. A részvétel jellegét illetően a térség, illetve a szervezetek ez irányú szükségleteiből és lehetőségeinkből indulunk ki. A balkáni országok belső stabilitásához – így a Koszovóban uralkodó etnikai viszonyok tartós és megnyugtató rendezéséhez is – fontos hozzájárulást jelenthetne a *kulturális sokszínűség* uniós politikájának megerősödése és a Balkán irányában történő közvetítése.

EU-elnökségünk egyik vívmánya térségünk számára, hogy – a vonatkozó osztrák-román kezdeményezés mentén – útjára indította az EU **Duna Régió Stratégiáját**. Mivel ún. „gördülő” (tehát állandóan változó összetételű projektsomagból álló) stratégiáról van szó, szoros figyelemmel kísérése és alakítása fontos a magyar EU-elnökséget követő időszakban is. Az EU *makro-regionális stratégiái*, mint amilyen a Duna Régió Stratégia, illetve az annak eredetileg mintát szolgáltató Balti-tengeri Stratégia, a térség országai és civil szférája által kezdeményezett projektek útján egyszerre teremtik meg az *EU vízióját és biztosítják annak megvalósulását egy-egy régió jövője, fejlődésének irányja kapcsán*. Hazánk gazdaságilag, biztonságpolitikailag és a külhoni magyarság szempontjából is a Duna-völgy olyan „zöld” *szemléletű fejlesztésében* érdekelt, amely a környezetvédelmi szempontok maradéktalan érvényesítése mellett valósítja meg a Duna Régió Stratégia közlekedéspolitikai és egyéb fejlesztési céljait.

Romániával és Bulgáriával az elmúlt években inkább kétoldalú, mintsem térségi alapon tartottunk kapcsolatot. A kétoldalú kapcsolatoknak továbbra is elsődleges jelentőséget tulajdonítunk. Ahogy EU-elnökségünk alatt, úgy azt követően is minden tőlünk telhetőt megteszünk a két *ország mielőbbi schengeni csatlakozásáért*. A Duna Régió Stratégia ugyanakkor jelentős regionális együttműködési hangsúlyt is kölcsönöz hazánk kapcsolatának a két délkelet-európai partnerrel. Alapvetően egyet lehet érteni azzal a román felfogással, hogy a Duna Régió Stratégia és a Fekete-tengeri régió kérdése szorosan összefügg. A dél-kaukázusi és közép-ázsiai régióval, illetve a Fekete-tengeren keresztül más régiókkal folytatható energia- és árukereskedelem lehetősége hazánk számára is felértékelte a Fekete-tengert, illetve a Fekete-tenger és Közép-, valamint Nyugat-Európa közötti szállítás kérdését. *Növelni tervezzük aktivitásunkat a **Fekete-tenger térségével** foglalkozó multilaterális együttműködési formákban* (EU Fekete-tengeri Szinergia, BSEC); célunk, hogy kibontakozzon külpolitikánk Fekete-tengeri arcéle, amelynek kialakításához alapot adhat a Duna Régió Stratégia és az általa érintett államok, valamint a Fekete-tenger térsége közötti szinergiák mind teljesebb kibontása.

Az EU Keleti Partnerségi programjának prioritásai, így többek közt a befektetési környezet javítása és az energiatranzit biztonságának erősítése **Kelet-Európában, valamint a dél kaukázusi régióban**, egybeesnek hazánk gazdasági érdekeivel ezekben a térségekben. A térség (s benne különösen Ukrajna, Kelet-Európa legnagyobb állama, hazánk legnagyobb szomszédja) helyzete külpolitikai érdeklődésünk homlokterében áll. EU elnökségünk során nagy hangsúlyt fektettünk a Keleti Partnerség sikerének előmozdítására. *A magyar-lengyel elnökségi év befejeződése után is aktívan részt veszünk a Keleti Partnerség sikerre vitelében*. Érdekünk, hogy a Keleti Partnerség programja az EU szomszédságpolitikájának megkülönböztetett területe maradjon, és eredményesen szolgálja a célországok struktúráinak az EU standardjaira való felkészítését. Fontos, hogy *az EU-ban minél erősebb konszenzus uralkodjék a Keleti Partnerség szükségességét illetően*; ezért is ellenezzük a Keleti Partnerség és az Európai Szomszédságpolitika déli irányának bármiféle szembeállítását egymással. Érdekünk a Keleti Partnerség *célterületét alkotó két régió energia-, áru- és személyszállítási útvonalainak biztonsága és fejlesztése*. A kelet-európai és dél-kaukázusi régió országaira irányuló politikánk hangsúlyos céljai között szerepel befagyott konfliktusaik megoldása, valamint – mindkét régióban – az államok szuverenitása és területi integritása maradéktalan érvényesülésének biztosítása.

A kelet-európai térség európai felzárkózásának különös problémáját jelenti a Belaruszban uralkodó belpolitikai viszonyok. A magyar külpolitika aktívan támo-

gatja az EU erőfeszítéseit a fehérorosz demokratikus átalakulás elősegítésének érdekében.

A magyar társelnökség mellett lezajlott varsói keleti partnerségi csúcstalálkozó záró nyilatkozata bebizonyította, hogy az EU intézményei és a tagállamok a gazdasági válság és az észak-afrikai átalakulás körülményei között is készek figyelmet fordítani a Keleti Partnerségre, és egységes fellépésre képesek a keleti partnerekhez fűződő kapcsolataikban. *A varsói csúcs és általában véve a magyar és a lengyel EU-elnökség e téren elért eredményei tükrében különösen fontos, hogy a keleti partner államok jól éljenek a korábbiaknál kedvezőbbé vált uniós lehetőségekkel,* s ennek részeként politikai szférájuk következetesen bizonyosságot tegyen az EU értékeivel való azonosulásáról, illetve az európai perspektívára való érettségéről. Magyarország továbbra is úgy tartja, hogy a Keleti Partnerségnek az uniós tagsági perspektíva megnyitásához kell vezetnie azon partnerországok számára, amelyek ezt igénylik, és szándékukat politikai és gazdasági átalakulásuk előre vitelével bizonyítják.

Szeretnénk a civil szféra irányába tett kezdeményezések útján megkezdeni térségpolitikánk Ausztriára, Szlovéniára, Horvátországra, Svájcra, Németországra és Olaszországra irányuló „nyugati dimenziójának” kiépítését is. A „nyugati dimenzióban” folytatható együttműködés egyik lehetséges területe a Duna Régió Stratégia és a tervezett *Adriai-lón Stratégia szinergiáinak* kimunkálása. A „nyugati dimenzió” rendkívül fontos energiapolitikánk, illetve általában véve a hazánkat érintő szállítási útvonalak szempontjából, amelyekhez megkülönböztetett jelentőségű érdekeink fűződnek. Fokozni kívánjuk a terület országaival közös kulturális hagyományaink ápolására fordított figyelmet is.

Ausztriával ápolott kapcsolataink nemcsak a történelmi hagyományok, hanem a napjainkban jelentkező közös érdekek és kihívások miatt is rendkívül szorosak. A két ország társadalmát és gazdaságát összefűző számtalan közös ügy magától étetődően esetenként felvet megválaszolandó kérdéseket is, ezek közös áttekintésére és megoldására azonban jól működő fórumokat tartunk fenn. Szlovénia esetében kíváncsiak vagyunk, hogy eddig is baráti légkörű kapcsolataink minden szakterületen, többek között térségpolitikai kérdésekben is intenzívebbé váljanak. Hazánk történelmi sikernek tekinti Horvátország közeli európai uniós csatlakozását. Kíváncsiak vagyunk, hogy hazánk és Horvátország a jövőben is egyformán fontos regionális partnerként tekintsen egymásra, s ez a partnerség a közép-európai térség közös érdekei mentén gyakorolt energetikai szolidaritásban is testet öltson.

Térségpolitikánk összefüggésében tekintünk az „Égei-tenger térségének” nevezhető területtel (azaz Görögországgal, Törökországgal és Ciprussal), valamint a balti országokkal fenntartott kapcsolatainkra is.

Balkán-politikánk és fekete-tengeri politikánk alakításában kiemelkedően fontos partnerként tekintünk – az EU, a NATO, azok tagjai és a nagyhatalmak mellett – **Görögországra és Törökországra**. Fontosnak tartjuk, hogy egymáshoz való viszonyuk alakulása, ideértve **Ciprus** kérdését is, valamint külpolitikájuk egyéb vonatkozásai lehetővé tegyék Törökország akadálytalan előrehaladását az európai integráció útján, és erősítsék a mediterrán térség stabilitását. A magyar külpolitika, ahogy Magyarország EU-elnöksége idején, úgy azt követően is, a *Balkán stabilitása és euro-atlanti integrációja érdekében*, lehetőségeinek keretei között, igyekszik elősegíteni *Athén és Szkopje vitájának rendezését*.

Figyelemmel kísérjük a török politikai modell fejlődését és más országokra – így különösen a muzulmán lakosságú térségekre – gyakorolt hatását. Különös jelentőséget tulajdonítunk **Törökország balkáni érdeklődésének**, mivel a térség stabilizációjával, modernizációjával és euro-atlanti integrációjával kapcsolatos érdekeink egybeesnek. Építeni szeretnénk közös elkötelezettségünkre a kulturális sokszínűség tisztelete iránt, és ennek keretében fokozni kívánjuk együttműködésünket a magyarországi török és törökországi magyar emlékek, mint közös európai örökség feltárása, megóvása és turisztikai hasznosítása érdekében. Törökország nélkülözhetetlen gazdasági és energiapolitikai partnerünk is. A *Fekete-tengeri és dél kaukázusi régió stabilitása* szempontjából kiemelt figyelemmel kísérjük Törökország szerepvállalását e térségekben is.

A **Baltikum** térségünk közelmúltjának legnagyobb sikertörténete: a balti országok megvalósították céljaikat, kiszakadtak az ún. „posztszovjet térségből”, csatlakoztak az euro-atlanti integrációs szervezetekhez, és lendületesen hagyják maguk mögött a szovjet időszak életviszonyait. Támogatjuk a balti államoknak azt a törekvését, hogy megszüntessék energetikai elszigeteltségüket Európa többi részétől. A balti államok egymás közti együttműködése fontos tényezője térségünk európai súlyának. Támogatjuk a visegrádi térség és a Baltikum (V4+B3) együttműködését, amely különösen eredményes lehet az Európa-politika és a posztszovjet térséggel kapcsolatos politika területén. Stratégiai érdeknek tekintjük a lengyel-litván viszonyban a kisebbségpolitikai problémák megoldását és a jó kapcsolat helyreállítását. Fontosnak tartjuk, hogy Lettország, megoldva belpolitikai problémáit, folytatni tudja eddig ígéretes gazdasági válságkezelési politikáját. Észtországgal – egyszersmind Finnországgal – különösen fontos kapcsot jelentenek közös finnugor gyökereink, amelyek indokoltá teszik, hogy együtt törekedjünk a finnugor közösség promóciójára az Európai Unióban.

Európa

Európa-politikánk tárgyát egyrészt az Európai Unió intézményei és az ezek hatáskörébe tartozó politikák képezik (*EU-politika*), másrészt az európai országokkal – EU-tagokkal és nem EU-tagokkal, európai NATO-tagokkal és nem NATO-tagokkal – való kétoldalú kapcsolattartásunk (*európai bilaterális politika*).

Európa-politikánknapjainkban néhány, nem csak hazánkat, hanem **földrészünket, sőt, a nyugati világot érintő sorskérdésre** is választ kell adnia, vagy legalább meg kell fogalmaznia a felmerülő dilemmákat. A szuverén adósságválság mélyebb értelemben növekedési válságot rejt, amely rávilágít nemcsak a költségvetési fegyelem és a növekedés ösztönzése, hanem a versenyképesség és az európai szociális vívmányok fenntarthatósága között feszülő ellentmondásra. Az említett vívmányok fenntartása nyilvánvalóan költséges, de leépítésük társadalmi költségei és történelmi kockázatai erősebb szempontot jelentenek. A társadalmi kohézió maga is versenyelőny (amint a kohéziós politika fenntartásának indoka is ez: nincs külső versenyképesség az Unió belső kohéziója nélkül). Az „európai álmóról” való lemondás ezen felül Európa egységének feladásával is járhat. A magyar Európa-politikának tehát az egyes szakpolitikai területeken mindig e kockázat figyelembe vételével kell döntéseket hoznia, illetve javasolnia a Kormánynak és az Országgyűlésnek.

A pénzügyi válság a rövidtávú megfontolások és döntések előtérbe kerülését eredményezte. Az ideges pénzpiaci mozgások, s az ezeket részben leképező, részben befolyásoló nemzetközi hitelminősítők növekvő, egyes esetekben döntő befolyást gyakorolnak kormányok sorsára, vagy akár egy-egy Európai Tanács-ülés kimenetére is. **A magyar Európa-politikának azokat a törekvéseket kell erősítenie, amelyek a vezetési válság leküzdésére, a demokratikusan választott kormányok erejének helyreállítására irányulnak.** Vissza kell venni a kormányzást a piacoktól és hitelminősítő ügynökségektől: a legitim politikai tényezők gyakoroljanak felügyeletet a piacok felett, ne fordítva.

Az európai gazdaság problémái és az uniós együttműködés ennek kapcsán mutatkozó nehézségei idején Magyarország továbbra is az európai integráció elkötelezettje: bízunk az Európai Unió jövőjében. A magyar Kormány ennek megfelelően

aktív EU-politikát kíván folytatni. Célkitűzésünk, hogy megerősítsük az Európai Uniót és Magyarország helyét az Európai Unióban.

A sikeres EU-elnökséget követően legfontosabb feladatunk **Magyarország érdek-értvényesítő képességének** tartós növelése. Célunk olyan strukturált döntés-előkészítő és érdekértvényesítő működési modell kialakítása, amely a meglévő eszközök, módszerek hatékonyabb kihasználása mellett lehetővé teszi, hogy a 2011 első felében, az uniós elnökség által megteremtett alapokra (kapcsolati háló, kedvező megítélés) építve tartósan megnöveljük érdekértvényesítő képességünket.

A hatékony érdekértvényesítéshez összehangolt és szakmai alapú fellépésre van szükség az uniós intézményekben. *Hiteles és kiszámítható* EU-politikát kell folytatnunk. Feladatunk a magyar érdekek azonosítása, azok következetes képviselete, beépítése az összeurópai célkitűzések közé. *Határozott álláspontok és kompromisszumkészség* kell, hogy jellemezzék a magyar fellépést.

Magyarország **erős és egységes Európai Unió** létrehozásában érdekelt. A tagállamok együttműködését elmélyítő, belső kohézióját növelő, szolidáris, a politikai integráció irányába továbblépő, hatékony, a problémákra koncentrálni Uniós felépítésében kívánunk közreműködni. Az Uniót érintő döntéseket alapvetően az uniós intézményeknek, illetve a tagállamoknak a részvételével zajló közösségi módszer alapján kell meghozni, ezért az uniós intézmények és az összes tagállam számára részvételt biztosító, ún. **közösségi módszert** előnyben kell részesíteni a kormányközi együttműködés keretében hozott döntésekkel szemben. A válsághelyzet jellege megkövetelheti a kormányköziség időszakos erősödését, de ezt abban az esetben fogadhatjuk el, amennyiben már rövidtávon is vissza lehet térni az uniós szerződések keretei között hozott döntésekhez. A 2011. decemberi Európai Tanácson született döntés a kevésbé kedvező forgatókönyvet jelenti. Az Egyesült Királyság ugyanis megvétózta a Szerződés módosítását, így maradt a „17+” megoldás, egyelőre kormányközi keretben. Miután azonban a kormányközi egyezmény olyan szoros, közös felügyelet alá vonná a tagállamok költségvetési politikáját, amely a szuverenitás további átruházásával vagy korlátozásával egyenértékű, az eurózónán kívüli kilenc tagállam kormányának – az eleve kívül maradó brit kivételével – a csatlakozáshoz parlamenti jóváhagyást kell kérnie. A vita jelenlegi állása szerint a fiskális unió felé mutató új szabályok csak a közös valutát használó tagállamokra terjednének ki, tehát hazánkat sem mostantól, hanem csak az eurózónához való csatlakozás pillanatától köteleznék. Így továbbra is érvényben marad az euró bevezetésére vonatkozó magyar stratégiai cél, de erről a végső döntés az Országgyűlés kezében van. Az Európai Unióval kapcsolatos politikánk kiindulópontja **az európai értékek iránti elkötelezettség**. A magyar fellépés kreatív hozzájárulást jelent a közös gondolkodáshoz, jellegzetes vonása a mások álláspontjára való nyitottság és

kompromisszumkészség. A nemzeti érdeket érintő kulcskérdésekben határozottan és kezdeményezően lépünk fel.

Az európai integrációt nem igényeink korlátjaként fogjuk fel: annak kimondásánál, hogy mire törekszünk, mindenekelőtt **a magyar társadalom szükségleteit vesszük figyelembe**, és lehetőség szerint a stratégiai magyar érdekek érvényesítésének útjában álló korlátok megváltoztatására törekszünk.

EU-politikai célkitűzéseinket a **felzárkózáshoz, a biztonság erősítéséhez, a teljes jogú tagság előnyeinek minél teljesebb körű kihasználásához** és a külhoni magyarsággal való együttműködéshez kapcsolódó kérdések képezik.

Mindezekhez a következő alapvetések megvalósításán keresztül vezet az út:

- **A „Polgárok Európája”** megvalósítása, amely érdekében az EU-nak meg kell őriznie alapvetően értékközpontú és polgárai számára szolgáltató jellegét.
- **Az európai társadalmi modell megerősítése és értékeink érvényre juttatása.** A XXI. század olyan kihívásokkal köszöntött ránk, amelyek már az európai társadalmi modell túlélését veszélyeztetik. Az Unió nemcsak érdek-, hanem értékközösség is egyben. A szociális piacgazdaság előmozdításához értékeink nyílt vállalásán keresztül vezet az út. Közös értékeink és elveink érvényre juttatását nem lehet mérlegelés tárgyává tenni, fel kell tehát ruházni az Európai Uniót olyan eszközökkel, hogy tagállamait folyamatosan az értékek képviselőitére és az alapelvek betartására készítse.
- **Egyenrangú tagság megvalósítása, egyenlő elbánás biztosítása.** Megoldást kell találni arra, hogy a régi és új tagállamok közötti mindenféle különbségtétel megszűnjön. Törekednünk kell az EU-n belüli különböző országcsoportok közötti törésvonalak mélyülésének elkerülésére (az euróövezeten belüli szorosabb együttműködés, a közös agrárpolitika vagy a regionális politika reformja, költségvetési felülvizsgálat, a pénzügyi rendszer újraszabályozása). Nem épülhetnek olyan falak az EU-n belül, amelyek tartósan kizárják a tagállamok egy csoportját az együttműködésből.
- **Az eddigi vívmányok megőrzése.** Az Európai Unió szerves fejlődés révén olyan rendszert alakított ki, amely képes biztosítani a közjót földrajzilag, társadalmilag nagymértékben különböző országok számára. A többsebességes Európa tény. Azt azonban meg kell akadályoznunk, hogy további törésvonalak, fragmentáció alakuljon ki, legyen szó intézményesített vagy Szerződésen kívüli

eszközökről. Az EU jelenlegi rendszere garanciákat nyújt arra, hogy idővel a kevésbé fejlett tagállamok felzárkózzanak a fejlettebbekhez. Ez volt csatlakozásunk legfőbb célkitűzése. Ezeket a vívmányokat, a szolidaritáson és egyenlőségen alapuló eredményeket ezért minden döntésben, minden politikában érvényesítenünk kell.

- **A külső és belső célok szintetizálása.** Törekedni kell arra, hogy a Magyarországot és a magyar társadalmat leginkább érintő aktuális kérdésekre uniós szinten találjunk válaszokat. Közelíteni kell a nemzeti és az európai uniós napirendet. A külső és belső célrendszer szinkronja biztosíthatja csak, hogy Magyarország sikeres legyen az Európai Unióban, hogy azokat az elvárásokat, amelyeket csatlakozásunkkor megfogalmaztunk és reméltünk, megvalósítsuk.
- **Következetesség.** A hitelesség alapja a kiszámíthatóság: legyen világos, hogy Magyarország mit miért képvisel.
- **Nemzetpolitikai célkitűzések képviselése.** A kormány világos nemzetpolitikai elképzelésekkel rendelkezik, amelyeket a külhoni magyarsággal közösen a MÁÉRT keretében alakított ki, és rögzített a nemzetpolitika stratégiai keretdokumentumában. Ez adja meg a keretet uniós tevékenységünk során is: a végső cél az, hogy a magyar nemzet erősödjön és egységesüljön. A nemzetpolitikai célkitűzéseknek ezért az uniós politikánkban is tükröződniük kell, nem lehet a két területet külön kezelni, főleg pedig az egyiket a másik rovására eltérőbe helyezni.

EU-politikánk legfontosabb célkitűzései:

- **Stabil euró, a pénzügyi szektor hatékony működése.** Magyarország a csatlakozáskor kötelezettséget vállalt arra, hogy az előírt feltételek teljesítése esetén áttér a közös valuta használatára. Ezért az *eurózóna* *hatékony kezelése hazánk számára is létkérdés.* Létérdekünk ezért egyrészt, hogy az euró stabil valuta,

és egyáltalán sikeres projekt legyen, másrészt, hogy az ennek érdekében tett intézkedések kedvezően befolyásolják majdani pozíciónkat az eurózónában. Mára az is egyértelművé vált, hogy az euró megerősítését csak komoly gazdaságpolitikai koordináció, a fiskális politikák rendbetétele, szigorú ellenőrző és felügyeleti mechanizmusok működtetése révén lehet elérni. A pénzügyi szektor fokozott ellenőrzését azonban nem csupán európai, hanem globális szinten kell elérni. Az új szabályozás kialakításánál tekintettel kell ugyanakkor lenni a válság által leginkább sújtott új tagállamok sajátosságaira.

- **A strukturális, regionális és kohéziós politika megőrzése.** Kiemelt figyelmet fordítunk a 2013 utáni hét évet meghatározó többéves pénzügyi keretről (Multiannual Financial Framework) folyó tárgyalásokra. El kívánjuk érni, hogy az Unió belső kohéziójának erősítését, a versenyképességi különbségek felszámolását a tagállamok továbbra is a legfontosabb közös célok között szerepeltessék. Meggyőződésünk, hogy a tagállamok közötti szolidaritás erősítésével Európának biztosítania kell, hogy polgárai egyenlőbb esélyekkel részesüljenek az uniós tagság hozzáadott értékéből. El kell fogadtatnunk partnereinkkel, hogy a strukturális, regionális és kohéziós politikát fenn kell tartani, mert arra áldozva az Unió egésze válik még versenyképesebbé és végső soron erősebbé.
- **A közös agrárpolitika megőrzése.** Európa nem mondhat le arról, hogy elegendő és biztonságos élelmiszert állítson elő polgárai számára. Arra is törekednünk kell, hogy a világkereskedelemben az európaihoz közelítő szabályok szülessenek az élelmiszerek minőségére vonatkozóan. A vidékfejlesztési politika révén el kívánjuk érni, hogy a vidéki lét ne jelentsen hátrányt egyetlen európai polgár számára sem.
- **Európa dinamizálása.** Alapvető érdekünk, hogy gazdasági értelemben is stabilabbá, erősebbé, egységesebbé és dinamikusabbá tegyük Európát. Fel kell gyorsítanunk az egységes piac kiteljesítését, elsősorban a munkaerő és a szolgáltatások áramlása területén. Az európai gazdaságnak a munkahelyteremtés irányába kell elmozdulnia, hogy érezhetően emelkedjen a foglalkoztatás szintje a kontinensen. Az Uniónak képesnek kell lennie arra, hogy felvegye a versenyt a világ többi régiójával a foglalkoztatás, a munkahatékonyság, a termelékenység, valamint a kutatás és fejlesztés eredményeinek alkalmazása terén. A belső piac továbbfejlesztése, kiterjesztése (térbeli bővítéséhez hasonlóan) ennek a dinamizálásnak sine qua nonja.

- **Belülről egységes és a világban erős Európa.** Az Európai Unió keresi az adósságválság megoldásának, a fiskális fegyelem és a gazdasági növekedés közötti új egyensúly megtalálásának módjait. A gazdasági kormányzás erősítése és az Európa 2020 stratégia együttes végrehajtása ezt szolgálja. Az oktatásba, kutatás-fejlesztésbe, innovációba történő fokozott beruházás, a klímavédelem, a leszakadó rétegek felzárkóztatása jelentik most a legfontosabb közösségi prioritásokat.
- **Kis- és középvállalkozások támogatása.** Magyarországnak az Unióban a KKV-k ügyének előmozdítójává kell válnia.
- **Energiabiztonság.** A „polgárok Európájának” víziójából egyenesen következik az utóbbi évek során fokozatosan kiemelt témává emelkedő energia-biztonság igénye is. A kontinens energiabiztonságának egyik legfontosabb tényezője az egységes belső piac keretében az európai energiaközösség mielőbbi létrehozásának előmozdítása.
- **Fenntarthatóság.** A kétezres évek első évtizede végének globális élelmiszer-válsága, valamint a klímaváltozással járó problémák élesen világítottak rá olyan fontos ágazatok fenntarthatósági problémáira, mint a mezőgazdaság vagy a vízgazdálkodás. Utóbbit a Duna Régió Stratégia kiemelten fontos uniós kérdéssé emeli.

Az integrált forrásbiztonság és a fenntarthatóság szempontjait különösen fontos tekintetbe venni az Unió soron következő költségvetésének tervezésénél.

- **A szabadság és jólét humán forrásainak megőrzése.** A szabadságnak és jólétnek – ideértve a gazdaság zavartalan működését is – nagyon fontos tényezőjét képezik olyan humán összetevők, mint a munkaerő létszámbeli és szellemi újratermelődése és harmonikus együttélése. Európa demográfiai helyzete az Unió gyengeségének egyik forrása hosszú távon is. Magyarország hangsúlyosan kívánja megjeleníteni ezeket a szempontokat Európa arculatának formálásánál.

Különösen fontosnak látjuk, hogy az európai gazdaság munkaerő-szükségletét elsősorban belső forrásokból biztosítsa, és ennek érdekében:

- a tagállamok az EU támogatásával elsősorban dinamikus **családpolitika** útján biztosítsák társadalmuk újratermelődését,

- az aktivitás növelése érdekében az Unió ösztönözze a tagállamokat, valamint az európai transznacionális tényezőket az **oktatás-nevelés, a szakképzés és a felnőttképzés** fejlesztésére,
- a **kulturális sokszínűség** értékeinek megőrzése, a különböző kulturális háttérű közösségek együttélésének és saját kultúrájukban való otthonosságérzetének biztosítása a gyakorlatban is jelenjék meg az uniós politikák átfogó szempontjaként.

- **A gyakorlatban is működőképes közös kül-, biztonság- és védelempolitika.** Régóta tudjuk, hogy amíg ezen a területen nincs előrelépés, addig a nemzetközi szinten Európa gyenge marad. Magyar részről az elkövetkező idősakra vonatkozó feladatok alapvetően két kategóriába sorolhatóak: 1.) tagállamként továbbra is tevékenykednünk kell *az európai külügyi szolgálat működésének tökéletesítése* és ez által a közös kül- és biztonságpolitika/közös biztonság- és védelempolitika hatékonyságának javítása érdekében, 2.) mindent meg kell tennünk azért, hogy *erősítsük a magyar jelenlétet a szolgálatban*, illetve fejlesszük részvételünk hazai feltételeit. Ugyancsak kiemelt cél, hogy Magyarország továbbra is aktív szerepet vállaljon az EU nemzetközi válságkezelő tevékenységében, valamint az ehhez szükséges képességek meglévő intézményekre épülő fejlesztésében.

Bővítés a kritériumok betartásával. Támogatjuk az Unió bővítési folyamatának továbbvitelét, amennyiben a tagjelölt országok teljesítik az összes csatlakozási kritériumot, továbbá az új országok belépése megerősíti az Unió egységét és értékközösségét, és hozzájárul ahhoz, hogy fennmaradjanak a közös politikák és elmélyüljön a belső együttműködés. A bővítés ezek mellett a feltételek mellett az EU dinamizmusának erősítése, belső erőforrásainak gyarapítása irányába mutat. Magyarország számára különös jelentőséggel bír *Horvátország* mielőbbi csatlakozása. Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy az Unió segítse elő – illetve, ha szükséges, kényszerítse ki – a koppenhágai kritériumok alapján csatlakozott tagjai esetében a tagság előzetes feltételeinek következetes betartását a csatlakozás után. Alapvető érdekünk a *nyugat-balkáni bővítés*, amelynek során ugyanakkor szükséges figyelembe venni a térségben uralkodó etnikai viszonyok helyzetét. Ezért a bővítéssel összefüggésben is fontos feladatunk megerősíteni az Uniónak a múltból örökölt kulturális sokszínűség támogatásával és a hagyományos közösségek együttélésével kapcsolatos politikáját. Bővítési politikánkban különös figyelem illeti *Törökországot*. Európai és magyar szempontból egyaránt stratégiai érdeknek tartjuk Törökország integrációját, de tudatában vagyunk a folyamat nehézségeinek és egyes tagállamok ellenállásának. Az azonban meggyőződésünk, hogy Európa jövője nem képzelhető el anélkül, hogy Törökország látványos felemelkedése európai fejlődési pályán menjen végbe.

Elveinket akkor tudjuk érvényre juttatni, illetve az ágazati politikák terén akkor tudjuk célkitűzéseinket megvalósítani, ha fel tudunk sorakoztatni magunk mellé szövetségeseket. Változó geometriájú szövetségi rendszert kell tehát kiépítenünk, és ennek kell kétoldalú kapcsolatrendszerünk alapjául is szolgálnia.

Mindezek mellett Európa-politikánk figyelmet fordít arra is, hogy az európai együttműködésnek vannak az EU-s kereteken kívüli dimenziói. Az élet számos területén nem, vagy – az ún. megosztott hatáskörbe tartozó politikák esetében – nem egészében uniós szinten születnek a döntések. Az EU szintjén születő döntések előkészítését döntően befolyásolja a tagállamok egymás közti együttműködése. Ugyanakkor nem minden európai állam része az EU-nak, köztük olyan országok sem, amelyek különböző intézményeken – pl. az Európai Gazdasági Térségen, mint Norvégia, Izland és Liechtenstein vagy kétoldalú együttműködési mechanizmus alapján, mint Svájc – szorosan kapcsolódnak az európai integrációhoz. Ezért Európa-politikánkban **európai bilaterális politikánk** is nagy súllyal esik latba.

Az EU-tagállamokkal való együttműködésünk fontos vetülete az *EU hatáskörébe tartozó politikákkal* kapcsolatos álláspontjaink egyeztetése, a nem EU-tagállamokkal pedig az EU-hoz fűződő kapcsolatuk és az EU közös politikáival összefüggő érdekeik figyelemmel kísérése. Ugyanilyen fontos az együttműködés, mind az EU-tagokkal, mind az EU-n kívüli országokkal az *egyes szakpolitikák EU-hatáskörön kívüli vetületeiben, illetve a közösségi hatáskörökön teljesen kívül eső kérdésekben*. Ezen belül megkülönböztetett jelentőséget tulajdonítunk gazdasági együttműködési lehetőségeink promóciójának.

Az európai gazdasági válság és az EU jövőjével kapcsolatos viták új megvilágításba helyezik Közép-Európa kérdését: térségünk – különösen az eurózónán kívül eső országok – Európán belüli helyének, szerepének dilemmáit. Meggyőződésünk, hogy az eurózána legfejlettebb részének gazdaságilag, biztonságilag és politikailag egyaránt továbbra is szüksége van Közép-Európa prosperitására és stabilitására, mint ahogy Közép-Európának is szüksége van az eurózána problémáinak megoldására és gazdasági növekedésének helyreállítására. Fontos, hogy Európa jövőjéről együtt gondolkodjunk és együtt, egymás helyzetét és érdekeit figyelembe véve hozzunk döntéseket. Ennek jegyében arra törekszünk, hogy **az EU döntéshozatalában meghatározó szerepet játszó tagállamok szenteljenek nagyobb figyelmet térségünknek, erősítsék meg saját Közép-Európa-politikájukat**, és velük való együttműködésünk – a válságra adott válaszként – járuljon hozzá az európai társadalom közös identitásának elmélyüléséhez.

A közös kül- és biztonságpolitika és a nemzeti külpolitikák egyidejű tevékenységéből következően *Európa külső kapcsolatainak* kettős rendszere alakult ki. Fontosnak tartjuk, hogy a közös kül- és biztonságpolitika érdemi hozzáadott értéket jelentsen a tagállami külpolitikák összességében megjelenő európai érdekérvényesítéshez, egyezsersmind a tagállamok is annak tudatában alakítsák saját hatáskörbe tartozó külpolitikájukat, hogy azzal egész Európa megjelenését alakítják a világban, és ennek jegyében szolidaritással tartoznak egymás, illetve a közös kül- és biztonságpolitika iránt.

A nem EU-tag nyugat-európai országokkal való együttműködésünkben különös figyelmet fordítunk – az EU közös kül- és biztonságpolitikájának célrendszerével és konkrét intézkedéseivel összeegyeztethető tartalommal – az Európán kívüli térségekben történő közös megjelenés, illetve a globális kihívásokkal kapcsolatos közös fellépés lehetőségeire.

Számos európai országgal együttműködésünk fontos területét képezi **közös NATO-tagságunk**. Azokkal az országokkal fenntartott kapcsolatainkban, amelyek az EU-nak is és a NATO-nak is tagjai, különös hangsúlyt kívánunk helyezni az EU közös biztonság- és védelempolitikája és a NATO politikája közötti összhang és munkamegosztás előmozdítását célzó együttműködésre. A **nem NATO-tagállamok** esetében biztonságpolitikai kapcsolataink fontos területét képezik a NATO-val történő együttműködésük kérdései, a nemzetközi műveletekben történő közös részvételünk, valamint kétoldalú katonai együttműködésünk.

Szisztematikus párbeszéd kialakítását tervezzük az **európai magyar diaszpórával**. Európai partnereinkkel fenntartott kapcsolataink fejlesztésében támaszkodni kívánunk ismereteikre, kulturális életükre és a többségi társadalomban élvezett megbecsültségükre.

Transzatlanti térség

Az **észak-amerikai hatalmak**, az USA és Kanada, hazánk biztonságát garantálni kész és képes stratégiai szövetségeseink, kiemelt külgazdasági partnereink és **az ország gazdasági-társadalmi modernizációjának** legfontosabb **külső erőforrásai**.

Szövetségi viszonyunk alapja az Észak-Atlanti Szerződés (Washingtoni Szerződés), s kiemelten a kollektív védelmet biztosító 5.

cikkely. A kollektív védelem teszi az érintett európai államokat, köztük hazánkat, a világ legnagyobb katonai erőt képviselő szövetségének részévé, ami nemcsak védelmet nyújt számunkra, hanem kötelezettségeket is ró hazánkra. Fontos közös alap még az értékközösséget és gazdaságbiztonsági közösséget rögzítő 2. cikkely is.

Mindez szövetségi státusunkon túlmenően is indokolja, hogy külpolitikai figyelmünk stratégiai célkitűzését alkossa az észak-amerikai hatalmakkal ápoltt kapcsolataink megerősítése és – EU-tagságunk eszközrendszerét is igénybe véve – *az európai-amerikai együttműködés előmozdítása*. Kíváncsok, hogy amerikai és európai szövetségeseink érdekei a különböző szakterületeken és a világ többi térségében minél nagyobb mértékben konvergáljanak.

A gazdasági erőviszonyok átrendeződése nemcsak nem csökkenti, hanem kifejezetten növeli Európa és Észak-Amerika egymásrautaltságát: a kihívások nagy része közös, ezért közösen tudunk hatékonyan szembenézni vele. Közös érdekünk, hogy az EU és az észak-amerikai hatalmak közötti jelenlegi stratégiai partnerségi és szövetségi viszony a jövőben is fennmaradjon. Tovább kell erősíteniük – különösen a Transzatlanti Gazdasági Tanács (TEC) keretében – egymás közötti gazdasági kapcsolataikat, valamint közös fellépésüket a világ többi térségében és a globális fórumokon.

Észak-Amerikai **kapcsolataink gazdasági arcéle** az elmúlt években halványodni kezdett: közös célunk és a világgazdaság jelenlegi válsághelyzetében elemi érdekünk a gazdasági együttműködés szorosabbra fűzése és hangsúlyosabb megjelenítése a magyar-amerikai politikai kapcsolatokban is. Fontos, hogy *szövetségeseink kellő mértékben ismerjék és értsék helyzetünket, gazdaságpolitikai és belpolitikai törekvéseinket, ezek értékalapját és célszerűségét, illetve biztonságpolitikai összefüggéseit*. Ezért támogatjuk a minden kérdésre kiterjedő, őszinte, szövetségi párbeszédet.

Különösen fontosnak tartjuk, hogy **fennmaradjon, sőt erősödjék az USA politikai, biztonsági és gazdasági érdeklődése a közép-, kelet- és délkelet-európai térség iránt**. Az amerikai vezetés abban érdekelt, hogy szövetségesei ne kerüljenek ellenőrizhetetlen és diverzifikálhatatlan energetikai függésbe külső hatalmaktól. Ez a célkitűzés egybeesik érdekeinkkel. Mindezek érdekében fokozni kell transzatlanti dimenziójú együttműködésünket közép-európai szövetségeseinkkel.

Tudatosítani kívánjuk észak-amerikai szövetségeseinkben, hogy a közép-európai regionális együttműködések, köztük is különösen a visegrádi együttműködés igazi hozzáadott értéket jelent közös szövetségi céljaink érvényesítésében.

Az amerikai szakmai közvélemény széles köreivel meg kell ismertetni azokat az eredményeket, amelyeket regionális együttműködésünk az elmúlt években elért, így is erősítve szövetségeseink körében Közép-Európa imázsát és kapcsolatait. Ennek a törekvésnek a közép-európai együttműködés egyik fontos célkitűzésévé kell válnia az elkövetkező években.

A magyar-amerikai kapcsolatrendszerben fokozottabb szerepet szánunk az **amerikai magyarságnak**. Ennek érdekében és az identitásőrzés segítése céljából is – a 2011 novemberében megalakult Diaszpóra Tanács útmutatásai szerint – erősíteni kívánjuk együttműködésünket szervezeteikkel.

b.) Globális nyitás

Magyarország külkapcsolati rendszerét az elmúlt két évtizedben néhány földrajzilag vagy geopolitikailag távolabbi területtől – például Latin-Amerikától és a szubszaharai Afrikától, valamint Ázsia és a poszt-szovjet térség egyes részeitől – történő fokozatos elfordulás jellemezte. Az újabb és újabb takarékosági kényszerek hatására többnyire ezekben a térségekben szüntettünk meg külképviseleteket. Miközben a takarékosági kényszer továbbra is fennáll, érzékelnünk kell a diplomáciai *kapcsolatrendszerünkben háttérbe szorult térségek dinamikus felértékelődését a nemzetközi életben*.

Mint a miniszterelnök, a külügyminiszter és egyes szakminiszterek, államtitkárok és helyettes államtitkárok számos megnyilatkozása megerősíti, **kormányunk célkitűzése külpolitikánk globális figyelmének erősítése**. *Földrajzi értelemben* ez azt jelenti, hogy mind multilaterális, mind kétoldalú keretek között keresni kívánjuk a kölcsönösen előnyös együttműködési lehetőségeket azokkal az államokkal is, amelyekkel az utóbbi két évtizedben háttérbe szorultak, vagy korábban sem voltak intenzívek a kapcsolataink. *Tematikus értelemben* a globális figyelem olyan kérdések iránti érdeklődésünket jelenti, amelyek látszólag nem feltétlenül érintik közvetlen módon hazánkat, de világviszonylatban fontosak, és ezért a nemzetközi életben felértékelődőben vannak (pl. a terrorizmus,

a világelelmezés, világegészségügy, a tengerek ökológiai állapota). Ugyanakkor azt is tudatosítani kell, hogy a világban zajló folyamatok egyre erősebb összefüggése, kölcsönhatása miatt *a látszólag minket csak kevésbé érintő kérdések is hatást gyakorolnak azokra a körülményekre, amelyek alakulása prioritásos kérdés hazai fejlődésünk, illetve azt segíteni hivatott külpolitikánk számára.*

Külpolitikánk globális nyitása egyrészt **erősíti nemzetközi pozícióinkat**, másrészt hozzájárulhat a magyar külgazdaság területi diverzifikálásához, ami a kormány Külgazdasági Stratégiájának egyik prioritása. A globális nyitás tehát diplomáciai eszközökkel a kormány **munkahelyteremtésre irányuló erőfeszítéseit** támogatja.

Fontos szempont erkölcsi felelősségünk is a világ sorsáért. Ennek a meggyőződésünknek a jegyében törekedtünk az ENSZ Biztonsági Tanácsa nem állandó tagságának megszerzésére. A tagságért folytatott kampány és tervezett szerepvállalásunkra való felkészülésünk során rendkívül sok értékes tapasztalatra és kapcsolatra tettünk szert, amelyet hasznosítani tudunk a globális nyitás politikájában. Az a tény, hogy a tisztséget ezúttal nem nyertük el, nem változtatta meg külpolitikánk globális nyitására irányuló szándékunkat és a világ közös dolgaiért érzett felelősségünket. Számos globális kérdés közvetlenül is érinti hazánkat: ilyenek a *globális energiaviszonyok, az élelmiszer- és nyersanyagárak ingadozása, a éghajlatváltozás, a vízgazdálkodás stb.*

A Külügyminisztérium korlátozott anyagi lehetőségei miatt elsősorban nem új intézmények létrehozásával, hanem **jelenleg működő struktúránk hatékonyságának növelése útján** kívánjuk elősegíteni a magyar külpolitika globális figyelméhez szükséges információellátottság kialakulását. Ennek részeként fokozottan támaszkodunk a multilaterális diplomáciában rejlő lehetőségekre. A bilaterális és multilaterális diplomácia, valamint a regionális és globális nemzetközi szervezetekben kifejtett tevékenységünk precíz összehangolására törekszünk. Globális nyitásunk fontos eszköze ENSZ-beli tevékenységünk, illetve más államokkal az **ENSZ keretében folytatott együttműködésünk** erősítése. Szintén fontos **fejlesztéspolitikánk új stratégiájának megalkotása**, amelynek lényeges eleme lesz, hogy költségvetési lehetőségeink remélt bővülésével együtt növelni kívánjuk a saját hatáskörben elköltésre kerülő fejlesztési támogatásokat, külpolitikánk ágazati hangsúlyai alapján határozva meg a fejlesztéspolitika ágazati prioritásait. A globális nyitás eszközöként kapcsolataink erősítésére törekszünk olyan államokkal is, amelyekben belátható időn belül nem tudunk képviselőt nyitni.

Posztszovjet térség

A posztszovjet térség államai közül – méretei, erőforrásai, világhatalmi státusa és hagyományos kapcsolataink okán – kiemelkedő jelentőségű partnerünk **Oroszország**. 2010. óta megkezdődött a magyar-orosz kapcsolatok új alapra helyezése, amelynek fontos területe a vitás gazdasági kérdések mindkét fél érdekeinek megfelelő megoldása. A MOL részvénycsomag visszavásárlásának lehetővé válása mérőkövet jelentett ezen az úton.

Kapcsolatainkban az *energetikai és egyéb gazdasági együttműködési* területek mellett különösen fontosnak tartjuk nagy *hagyományú tudományos együttműködésünk* fejlesztését, a *szellemi-kulturális kapcsolatok* kiszélesítését a jobb kölcsönös megértés céljából, az emberek közötti kapcsolatok elősegítését, az *EU-Oroszország és a NATO-Oroszország partnerség* előmozdítását, valamint a biztonságpolitikai együttműködést.

Az orosz központi kormánnyal folytatott együttműködés útján többek között az **oroszosági régiókkal** kívánjuk erősíteni sokoldalú kapcsolatainkat, különös tekintettel a *magyarok rokon népei* által lakott térségekre.

A térség egyes országai nemzeti fejlődésük, vagy stratégiai választásaik okán más térségekhez is tartoznak, ezért más regionális fókuszú politikáinkban is számolunk velük, pl. a közép-ázsiai régióval Ázsia-politikánkban. A posztszovjet térség kelet-európai és dél-kaukázusi részeivel térségpolitikánk kapcsán fentebb foglalkoztunk.

A posztszovjet térséget sokszínűségében kell vizsgálnunk, és a magyar külpolitikában a célok, érdekek megfogalmazásakor, az eszköztár beazonosításakor képesnek kell lennünk a differenciált megközelítésre. A térség folyamatosan változó eseményeire gyorsan és új elemeket felismerve kell reagálnunk. Különösen fontos a magas szintű politikai kapcsolatok fenntartása, megfelelő ütemezése.

Gazdasági és biztonságpolitikai megfontolásokból **érdekünk fűződik ahhoz, hogy e velünk szomszédos óriásrégió államai minél gyorsabban és minél teljesebb mértékben vegyék át a demokratikus értékeket, politikai, gazdasági életüket és jogrendszerüket egyre átláthatóbbá, kiszámíthatóbbá tegyék**. Arra törekszünk, hogy kapcsolataink bázisát, szellemi háttérét adják hosszú távú befektetésként is az oktatási, tudományos szálak, így például ösztöndíjasok magyarországi (rész-)képzése.

Ki kell használnunk és a régió államaival kiépítendő kapcsolatrendszerünkben több

területen is kamatoztatnunk kell azt a származási történetünkől fakadó szerencsés helyzetünket, hogy **rokoni, nyelvrokoni szálakkal, történelmi hagyományokkal** egyszerre kötődhetünk a közép-ázsiai, a kaukázusi, a finnugor, illetve a szláv népekhez. A magyarországi ukrán és örmény nemzetiség valódi kapocscsá válhat hazánk és az anyaországuk között.

Az emberek közötti kapcsolatok előmozdításánál kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a **vízumkönnyítésnek**, illetve mind Oroszország, mind a kelet-európai és a kaukázusi országok vonatkozásában távlatosan a **vízummentesség** elérésének.

Kapcsolataink meghatározó eleme a korábban a Szovjetunió részét képező térséggel a gazdasági-kereskedelmi együttműködés, amelyen belül nem elhanyagolható a magyar tőke kivitel sem: **a teljes magyar tőkekihelyezés mintegy negyede a térségben jelenik meg**. Kapcsolataink fejlesztése során tudatos tervezés mellett építhetünk hazánk kedvező megítélésére, a korábbi magyarországi tanulmányutak, utazások emlékének, a **magyar termékek jó hírének továbbélésére**.

A gazdasági kapcsolatok kiemelt jelentőségét és specifikumát az adja, hogy a térség az **energia beszerzése és szállítása** szempontjából alapvető fontosságú számunkra, és várhatóan – energiadiverzifikálási törekvéseink sikere esetén is – hosszú távon az marad. A dél-kaukázusi régió ugyanis jelenlegi ellátási rendszerünkhöz képest alternatív energia-forrástérség és energia-tranzitútvonala, míg Kazahsztán, Türkmenisztán és Üzbegisztán nemzetközi viszonylatban is jelentős földgáz- és kőolajgyáronnal rendelkezik.

Az ázsiai, a posztszovjet és a „széles értelemben vett közel-keleti” térség metszéspontjában elhelyezkedő **Közép-Ázsia** Magyarország számára *energetikai, gazdasági, biztonságpolitikai és kulturális szempontból is egyaránt növekvő fontosságú terület*. A térség jelentőségét mutatja az Európai Unió, az Egyesült Államok, Oroszország, Kína és India érdekérvényesítési törekvéseinek erősödése a régióban. Közép-Ázsiában hazánknak jó híre és a szovjet időkből bizonyos fokú kapcsolati tőkéje is van, viszonyunk sajátos eleme a közös származás tudata.

Közép-ázsiai kapcsolataink súlypontját jelentő *energetikai szálak* mellett együttműködési lehetőséget látunk a *gazdaság és környezetvédelem számos területén* is. Készek vagyunk megosztani a térség államaival a demokratikus átalakulás során, az emberi jogok, a kulturális sokszínűség előmozdításában szerzett tapasztalatainkat. Hazánk és az EU szerepvállalása különösen jelentős lehet az élelmiszer-, energia- és ipari növények előállítási technológiáinak modernizációja terén. Úgyszintén célszerű megvizsgálni hozzájárulásunk lehetőségét a vízvesz-

teség nélküli öntözési rendszerek kialakításához, illetve talajjavítási programok elindításához. A Közép-Ázsiával kapcsolatos érdekeink, törekvéseink, a kapcsolatfejlesztés igénye szükségessé teszik *diplomáciai képviseleti hálózatunk* – lehetőségeinkkel összhangban történő – fejlesztését a régióban (mindenekelőtt Üzbegisztán, illetve Türkmenisztán vonatkozásában).

Ázsia

A világgazdasági válság hatására átrendeződő globális erőviszonyok között kiemelkedő mértékben nőtt meg Ázsia világpolitikai súlya; sokan ezért századunkat már most „Ázsia századaként” emlegetik. A gyors gazdasági növekedés a feltörekvő ázsiai országokat – köztük a világ két legnépesebb országát, Kínát és Indiát – gyorsan bővülő, hatalmas piaccá tette, mintegy két és félmilliárd lakossal.

A **feltörekvő gazdaságoknak** a versenyképes szakképzett munkaerő utánpótlására, a vállalkozásbarát környezet erősítésére, valamint új energia- és nyersanyagforrások bevonására van szükségük ahhoz, hogy fejlődésük lendülete ne törjön meg. Energiára és nyersanyagra a **világ legfejlettebb államai közé tartozó ázsiai országok** – Japán, Dél-Korea, Szingapúr – is rászorulnak, mivel a növekvő kereslethez képest helyben kevés a fosszilis energiahordozó, és számos nyersanyagból is korlátozott mennyiség áll rendelkezésre.

Ázsia belső integrációs folyamatai a világ legnépesebb és ezért legnagyobb piacot jelentő térségének létrejötté irányába mutatnak. A délkelet-ázsiai államok regionális integráció útján törekszenek az óriási népességű államokéval versenyképes piac kialakítására; így jött létre kezdeményezésükre 1967-ben a Délkelet-ázsiai Nemzetek Társulása (ASEAN), amely ma a világ egyik legdinamikusabban fejlődő gazdasági térségét fogja össze, ezért külpolitikánkban szintén különös figyelmet követel.

Az ázsiai országok tekintélyes részét eközben olyan társadalmak alkotják, amelyek – a globális **fejlődéstől leszakadva** – szerényebb növekedést tudnak elérni. Felzárkóztatásuk Ázsia általános felemelkedésének kulcskérdése. Ha országonként eltérő mértékben is, de egész Ázsiában súlyos problémát jelent, különösen közep-távon, a *lakosság élelmezésének* biztosítása. A globális éghajlatváltozás, valamint ehhez kapcsolódóan egyik oldalról az árvizek és egyéb természeti katasztrófák, másik oldalról a *vízhiány* növekedése, a szárazság és az annak eredményeként fellépő talajromlás komoly fenyegetést jelent az ázsiai mezőgazdasági termelés számára is. *Demográfiai* tekintetben India és több dél-ázsiai ország a túlnépesedésből eredő, elsősorban élelmezési és szocializációs gondokkal, míg Északkelet-Ázsia országai – főként Japán, Kína és Korea – az elöregedő társadalom kihívásaival néznek szembe. Mindezek olyan kérdések, amelyek elemzése és kezelése terén

hazánk jelentős tapasztalatokat és tudományos együttműködési kapacitásokat kínálhat ázsiai partnereinek.

Az ázsiai hatalmi viszonyok nem ragadhatók ki globális kontextusaikból. **Kína és az Amerikai Egyesült Államok viszonya egyre inkább a világpolitika első számú kérdésévé válik.** A világ legnagyobb népességű és legnagyobb gazdaságú országának globális jelentőségű kétoldalú kapcsolatát az együttműködés és az érdeklődés dichotómiája határozza meg. Ugyanekkor **Kína mellett India is a világgazdaság és a világpolitika megkerülhetetlen szereplője, Japán és Dél-Korea pedig régóta az. E négy ázsiai hatalom egymáshoz és a többi ázsiai országhoz való viszonyának, valamint Ázsián kívüli külkapcsolatainak is globális kihatása van.**

Külpolitikánk nem téveszti szem elől Ázsia-politikáinknak ezeket az összefüggéseit, így alapvetés, hogy **ázsiai törekvéseink szövetségi politikánk céljaival is álljanak összhangban.** Érdeünk az ázsiai hatalmak és szövetségeseink együttműködése a közös biztonságpolitikai érdekek mentén, különösen a terrorizmus elleni küzdelemben, a szállítási útvonalak (pl. kalóztámadásokkal szembeni) biztonságának fenntartásában és más globális kihívások (éghajlatváltozás, vízbiztonság, cyberbiztonság stb.) kérdésében. Kiindulva egyrészt a világbékéhez fűződő érdekünkéből, másrészt a kölcsönös gazdasági függőségek hazánk gazdasági életére gyakorolt hatásaiból, érdekeltek vagyunk Ázsia stabilitásában. Ázsia biztonságpolitikai folyamatai közül – a Korea-közi konfliktus, valamint a Dél-kínai-tenger körüli feszültségek nyugvópontra jutása mellett – különösen fontos számunkra Afganisztán stabilizációja, a konszenzuson nyugvó afgán nemzetépítés beindulása, valamint Pakisztán és a szövetségeseink közötti viszony rendeződése.

Közvetlen és más európai országok külgazdasága által közvetített kötődéseink miatt is érdekeltek vagyunk a fejlett ázsiai gazdaságok további erősödésében, a feltörekvők fejlődési ütemének fennmaradásában, valamint a leszakadó országok felzárkózásának beindulásában.

Saját gazdasági felemelkedésünk és modernizációnk előmozdítására is ki szeretnénk használni a feltörekvő ázsiai országok gyors fejlődését. Külkereskedelmünk-ből való alacsony (az európai átlagtól elmaradó) részesedése ellenére Ázsiát éppen gazdasági okoknál fogva szoktuk külpolitikánk egyik kiemelten fontos irányaként emlegetni, mivel a **viszonylag alacsony külgazdasági részesedés – az ázsiai gazdaságok rohamos fejlődése mellett – jelentős bővülési potenciált takar.**

Továbbra is megkülönböztetetten szoros együttműködésre törekszünk hagyományos kelet-ázsiai partnereinkkel, **Japánnal és Dél-Koreával**, amelyek gaz-

dasági tényezők a hazai rendszerváltás óta kiemelkedő szerepet játszanak a magyar gazdaság fejlődésében, és amelyekkel az azonos politikai értékrend is összeköti hazánkat. A közös értékrendre alapozódó, gazdaságilag is jelentős kapcsolatokat ápolunk az ázsiai és csendes-óceáni térségben Ausztráliával és Indonéziával is.

Sokoldalú, de kiemelt gazdasági hangsúlyú együttműködést építünk **Kína központi szerveivel, valamint régióival**. Az „egy Kína-elv” tiszteletben tartása mellett kiemelt figyelmet szentelünk **Tajvannal** ápolott kapcsolatainknak. Érdekeltek vagyunk Kína és az Európai Unió egymás érdekeit figyelembe vevő gazdasági és pénzügyi együttműködésében, különös tekintettel a közép-európai térség számára kínálkozó lehetőségekre. Fenn kívánjuk tartani rendszeres kétoldalú érintkezéseink magas szintjét, tovább erősítve ugyanakkor a szakértői szintű kapcsolatokat is. Folytatni kívánjuk politikai és emberjogi párbeszédünket Kínával, magyar részről ezzel segítve elő, hogy mihamarabb elhárulhassanak azok az akadályok, amelyek ma még korlátozzák a minden szférára (többek között a védelmi iparra) kiterjedő zavartalan együttműködést Európa és a világ legnépesebb országa között.

Figyelembe véve politikai rendszereink közös, demokratikus értékalapját, hazánk és az EU különös jelentőségű ázsiai partnerének tekintjük Indiát. Üdvözzük **India együttműködésének erősödését szövetségeseinkkel**, így különösen az Egyesült Államokkal, valamint fokozódó szerepvállalását a globális problémák kezelésében. Támogatjuk, hogy – megnövekedett világpolitikai jelentőségének megfelelően – a világ második legnépesebb országa állandó helyet szerezzen az ENSZ Biztonsági Tanácsában. Fontosnak tartjuk, hogy politikai kapcsolataink a gazdasági együttműködés erősödését eredményezzék. Mind a reálgazdaságban, mind pénzügyi téren számítunk India szerepvállalására hazánk gazdasági felzárkózásában, és kiemelt figyelmet kívánunk szentelni kapcsolatainkban a mezőgazdasági technológiatranszfer, valamint a környezetipari, vízgazdálkodási és tudományos együttműködésnek.

Különös figyelmet szentelünk az **ASEAN-ban** zajló folyamatoknak, gazdasági kapcsolataink fejlesztésére törekedve, illetve a nemzetközi szervezetekben való közös fellépés lehetőségét megvizsgálva délkelet-ázsiai partnereinkkel.

Uniós elnökségünk elmúltával is fenn kívánjuk tartani aktív szerepvállalásunkat az **EU és Ázsia együttműködésében**. Az Európa és Ázsia számára rendszeres párbeszéd fórumot biztosító ASEM nemcsak új dimenzióval gazdagítja Ázsia-politikánkat, de a keretében tett erőfeszítéseink növelik annak lehetőségét is, hogy a magyar Ázsia-politika egész Európa számára hozzáadott értéket képviseljen.

Ázsiához a közös származás és nagy múltú Ázsia-kutatók, így Körösi Csoma Sándor, Vámbéry Ármin, Stein Aurél emléke is köti nemzetünket. Fontos, hogy **kulturális kapcsolataink** erősítésének keretében nagyobb figyelmet szenteljünk ezeknek a vonatkozásoknak is.

Közel-Kelet és Észak-Afrika

A közel-keleti és észak-afrikai („MENA”) térség – számos okból kifolyólag, de különösen biztonságpolitikai összefüggésekben – régóta a nemzetközi érdeklődés előterében áll, ám az „arab tavasznak” nevezett átalakulási folyamat az utóbbi hónapokban különösen ráirányította a figyelmet.

A **2011. év eseményei** látványosan igazolták, hogy a térségben a gazdaság erősítése és az emberi jogok tiszteletén, az arányos képviseleten és transzparencián alapuló demokratikus intézményrendszer kiépítése nem kezelhető egymástól elkülönített célként. A demokratikusabb struktúrák önmagukban véve nem képesek a gazdaság fenntarthatósági problémáit orvosolni: az új észak-afrikai rendszerek, ahhoz, hogy stabilizálják demokratikus vívmányaikat, fenntarthatósági problémáik megoldásában is segítségre szorulnak.

Közvetetten és közvetlenül is **kihívást** jelent hazánk nemzetbiztonsága, társadalmi és gazdasági fejlődése szempontjából a térségben az illegális migráció, a terrorizmus, a vallási fanatizmus és az illegális kereskedelmi hálózatok erősödése.

Hazánknak jó adottságai vannak a térséggel való kapcsolattartásra. Észak-Afrikában, a Közel-Keleten és a Perzsa-öböl térségében kiterjedt külképviseleti hálózattal rendelkezünk, kétoldalú kapcsolataink jól strukturáltak, az egyezményes kezek a legtöbb partner esetében kiépültek, politikai kontaktusaink rendszeresek. Arab kapcsolatainkban figyelemre méltó fellendülés következett be.

Így az **„arab tavasz”, bár váratlanul, de nem felkészületlenül érte hazánkat**, ami nemzeti érdekeinken túlmenően, a magyar EU-elnökség számára is rendkívüli hozzáadott értéket képviselt. Kapcsolatrendszerünknek, kedvező megítélésünknek – és nem utolsósorban a térségben tartózkodó diplomatáink személyes teljesítményének – köszönhetően *a líbiai konfliktusban is pótolhatatlan segítséget tudtunk nyújtani szövetségeseinknek.*

Közel-Keletre és Észak-Afrikára irányuló külpolitikánk **prioritásai**: a térség *békéjének és biztonságának* megszilárdítása és ennek részeként a fenntartható fejlődés elősegítése, valamint a *demokratizálódási* folyamatok támogatása, továbbá *ener-*

gíabiztonságunk erősítése és külgazdasági kapcsolataink spektrumának szélesítése a térségben rejlő lehetőségek kihasználásával.

Arra törekszünk, hogy az **EU déli szomszédságpolitikája** ezen célok megvalósításához teremtsen kedvező feltételeket, ezért – támaszkodva a mediterrán térségből különösen érdekelt tagállamokkal, pl. Franciaországgal, Olaszországgal, Spanyolországgal, Görögországgal, Ciprussal történő együttműködés lehetőségeire – fokozni kívánjuk aktivitásunkat a déli szomszédságpolitika alakításában, megújításában.

A **béke és biztonság megszilárdítása**, a térség stabilitása hazánknak nemcsak gazdasági szempontú, de alapvető biztonságpolitikai érdeke is, tekintettel a térségből kiinduló, mindinkább globális hatású fenyegetésekre. Meggyőződésünk, hogy ezen kihívások leghatékonyabban a gyökereiknél, magában a térségben, a táptalajukul szolgáló társadalmi környezetben kezelhetők, és közös célunk, hogy a dél-mediterrán és a közel-keleti térséget a béke, prosperitás és demokratikus átrendeződés felé segítsük.

A béke és biztonság megszilárdításának fontos vetülete a térség **politikai konfliktusainak kezelése**. Bár az évtizedek óta húzódó nyugat-szaharai válság megoldásában áttételesen vagyunk érdekeltek, így is tevőlegesen kivesszük belőle részünket a nemzetközi katonai misszióban való szerepvállalásunkkal. Az iraki és iráni helyzet, valamint a közel-keleti konfliktus problémaköre globális hatásai okán közvetlenül is érinti hazánkat. Fontosnak tartjuk, hogy Irán mielőbb hitelt érdemlően bizonyítsa be állításait nukleáris programjának békés természetére vonatkozóan.

Értékrendünkből következően, valamint a magyar társadalom jelentős részének személyes baráti és családi kapcsolatai miatt is kiemelten érdekeltek vagyunk az **izraeli-palesztin viszony** rendeződésében, amelynek álláspontunk szerint a palesztin nép önrendelkezéshez és Izrael állami léthez, illetve biztonságához való jogának kölcsönös elismerése mellett, tárgyalásos úton, az egyoldalú lépések és az erőszak kerülésével kell végbemennie. Különösen fontosnak tartjuk, hogy a kérdés rendeződéséig tett lépések mindkét fél részéről a lakosság személyi biztonságának erősítésére, az emberi jogok szavatolására és a kulturális örökség megőrzésére irányuljanak. Kíváncsún tartjuk és aktívan elősegítjük az EU egységes fellépését az évtizedek óta húzódó konfliktus mielőbbi megnyugtató rendeződése érdekében.

Izraellel való kapcsolataink mind politikai, mind gazdasági, kulturális és tudományos téren – a diplomáciai kapcsolatok újrafelvételét követő több mint két évtized során – magas szintre emelkedtek; érdekünk ennek további erősítése. A

kapcsolatok összekötő eleme a közel százezer főt számláló magyarországi zsidó közösség, továbbá a mintegy kétszázezres izraeli magyar ajkú vagy magyar származású közösség.

Külgazdaságunk diverzifikációja érdekében erőteljesebben kívánjuk fejleszteni a kereskedelmi, befektetési, valamint turisztikai kapcsolatainkat az Öböl-, a közel-keleti és észak-afrikai térség gazdaságilag jól teljesítő, potenciális piacokat jelentő országaival. Tekintve, hogy Észak-Afrika biztosítja jelenleg Dél-Európa gázellátásának jelentős hányadát (kisebb részben kőolajellátását), ahova az Öböl országaiból is növekvő mennyiségben érkezik cseppfolyós földgáz (LNG), valamint kőolaj, hazánk számára is meghatározó a térséggel való együttműködés erősítése. Noha nem hat ki közvetlenül ellátásbiztonságunkra, **fontos stratégiai és nemzetgazdasági érdekünk elősegíteni a MOL tevékenységét a térség országaiban.**

Az „arab tavasz” nyomán a korábbinál nagyobb lehetőségünk nyílt a térség demokratizálódási folyamatainak támogatására, többek közt a *magyarországi rendszerváltás tapasztalatainak* – az új demokráciák igényei szerinti – *megosztása* formájában.

Szubszaharai Afrika és Száhel-térség

Magyarország és Afrika Száhel-, illetve szubszaharai térsége évtizedeken át intenzív, de nagyrészt a hidegháborús blokkpolitikára épülő kapcsolatokat ápolt. A magyar politikai rendszer átalakulásával, továbbá az afrikai kontinensen is lezajlott rendszerváltozásokkal ez a kapocs megszűnt; helyébe azonban csak részben léptek pragmatikus gazdasági kapcsolatok, mert a magyar gazdasági szereplők csökkenő érdeklődést mutattak a sok esetben instabil afrikai országok iránt.

Mire az EU tagjává váltunk, a magyar-afrikai kapcsolatok teljes megújításra szorultak, amit csak részben sikerült megvalósítani. Igaz, hogy **EU-csatlakozásunkkal** új, szélesebb intézményi és politikai keretek közé került Afrika-politikánk, az ebben rejlő lehetőségeket azonban az elmúlt években csak nagyon alacsony határfokkal használtuk ki. Afrikai kapcsolataink mindamellett a magyar EU-elnökség alatt lényegesen erősödtek azáltal, hogy számos közös eseményre került sor az afrikai, karibi és csendes-óceáni (AKCS) országokkal.

A szubszaharai Afrika a globális hatalmi és gazdasági erőterben **felértékelődőben** van. Különösen *Afrika nyersanyagban és energiahordozókban gazdag országai indultak gyors gazdasági növekedésnek.* Néhány térség látványos fejlődése

mellett azonban a kontinens nagy része továbbra is súlyos gazdasági, környezeti, élelmezési, társadalmi problémákkal, illetve ezekből eredően különféle biztonsági kockázatokkal küzd. A Száhel-térség fejlődési nehézségei és az ebből következő problémák, különösen az iszlám radikalizmus terjedése, kiemelt jelentőséggel bírnak Európa számára is, részben e térség viszonylagos földrajzi közelsége, részben az észak-afrikai államokra gyakorolt biztonsági és migrációs hatásai miatt. *A problémák megoldásából* – erkölcsi indíttatásból, biztonsági érdekből, de tagállamként is bekapcsolódva az EU programjaiba, a globális fejlesztési célok elérése érdekében – *hazánknak is ki kell vennie a részét.*

Saját kapcsolatépítésünkön túlmenően az **EU közös kül- és biztonságpolitikáján, illetve együttműködési és humanitárius segítségnyújtási programjain** keresztül is kapcsolódunk Afrikához. Ezekben azonban csak **akkor tudunk aktívan és kezdeményezően részt venni, ha van „saját” Afrika-politikánk:** kapcsolatrendszerünk, világosan definiált érdekeink, egyértelmű törekvéseink, fejlesztéspolitikai elképzeléseink, és ezek alapján a többi tagállammal egyeztethető (vagy akár ütköztethető), markáns álláspontokat képviselünk.

Politikai, biztonsági, gazdasági érdekeink és humanitárius szemléletünk is szükségessé teszik, hogy a szubszaharai Afrika külkapcsolataink szerves részét képezze: javuljon informáltságunk az afrikai folyamatokról, erősödjenek szubszaharai és Száhel-térségbeli államközi kapcsolataink.

Nagyobb mértékben kell élnünk az EU Afrika-politikájában rejlő lehetőségekkel. Ennek keretében be kell kapcsolódnunk az uniós projektekbe, és hatékony felkészítő munkát kell végeznünk a projektek végrehajtásában potenciálisan részt vállalni képes magyar gazdasági szereplők és civil szervezetek körében.

Át kell gondolnunk, hogy a szubszaharai külképviseleti hálózatunk hiányosságaiából eredő problémákat miként tudjuk megoldani jelenlegi pénzügyi lehetőségeink keretei között. Ezzel egyidejűleg szükséges megfontolni legalább **egy-egy külképviselet (újra)nyitását** is, különösen Nyugat-Afrikában, valamint az Afrikai Unió székhelyén, Addisz-Abebában, ami jelentősen javíthatja részvételi esélyeinket a nemzetközi fejlesztési programokban.

Bár a kormányzati, diplomáciai aktivitást pótolni nem képes, de **hiányosságait valamelyest ellensúlyozta az utóbbi évek során a magyar civil szféra** Afrikával foglalkozó részének töretlen aktivitása és érdeklődése a kontinens értékei, problémái és a benne rejlő lehetőségek iránt.

Az elmúlt időszak tapasztalatai azt is mutatják, hogy főként önálló kezdeményezések révén ugyan, de **néhány vállalkozás már rendelkezik jól működő üzleti kapcsolatrendszerrel** Afrikában, különösen a mezőgazdaság, egészségügy, szolgáltatóipar, az energiapiac és az építési-beruházási tevékenységek területén.

A civil és a privát szféra régóta párbeszédet sürgetnek a külügyi kormányzattal; ez a folyamat 2010 nyarán megindult: a Külügyminisztérium kezdeményezésére több **találkozó is létrejött az Afrikával foglalkozó tudományos körökkel és nem kormányzati szervezetekkel**, valamint jól működő információs közvetítői-együttműködési csatornákat alakítottunk ki a **releváns gazdasági érdekképviselőkkel** is. A civil- és tudományos szféra kifejezésre juttatta érdeklődését a további együttműködés iránt, s a kapcsolat ápolását a Külügyminisztérium is feladatának tekinti.

Afrika-politikánk **prioritása** az élelmezés-segélyezést magában foglaló, *humanitárius*, mezőgazdasági, környezetvédelmi-vízgazdálkodási és egészségügyi kérdések szoros figyelemmel kísérése és a *demokratikus átalakulással* kapcsolatos tapasztalataink megosztására mutató igények felmérése, lehetőség szerint az ilyen irányultságú nemzetközi projektekbe való bekapcsolódással egybekötve.

Fontosnak tartjuk ugyanakkor, hogy *Afrika* nemcsak megoldásra váró problémák kontinense, és *nemcsak természeti értékekben gazdag, hanem kulturális értékekben is, s ez a gazdagság a világörökség pótolhatatlan része*. Az afrikai **kulturális sokszínűség** ugyanakkor fenyegetett érték: a helyi konfliktusok, népiirtások, valamint a környezeti viszonyok átalakulása, a migráció és az életmódváltás számos kulturális értéket fenyegetnek, illetve semmisítenek meg. Magyarország a rendelkezésre álló lehetőségek keretei között igyekszik elősegíteni, hogy az afrikai országok, a nemzetközi közösség és az Európai Unió fordítsanak kellő figyelmet a világörökség részét képző afrikai kulturális sokszínűség értékeinek védelmére, az eljövendő nemzedékek számára való megőrzésére is.

Latin-Amerika

A 21,1 millió négyzetkilométer összterületű és közel 600 millió lakosnak (a Föld népessége közel 10%-ának) otthont adó Latin-Amerika 33 országa az elmúlt évtizedben – jelentős belső differenciáltság mellett – **az ázsiaihoz hasonlóan ütemes fejlődési, felemelkedési útra lépett**. A világ GDP-jének mintegy 8%-át, az ipari termelésének 5%-át állítja elő. Latin-Amerikában a korábban belpolitikailag instabil országok többségét ma már demokratikus választások útján hatalomra került kormányok irányítják. A demokrácia megszilárdulása, a piacok megnyitása és bekapcsolódása a nemzetközi gazdasági együttműködési folyamatokba felgyorsította a

gazdasági növekedést. A meglévő keretekben, illetve új formációkban felerősödtek az integrációs törekvések, tovább javítva ezzel a régió pozícióit a nemzetközi kapcsolatszerben és a világgazdaságban.

A dinamikus gazdasági növekedés ellenére változatlanul súlyos problémát jelent a *jövedelmi egyenlőtlenség* (a lakosság 35%-a szegénységben és mély szegénységben él), és több ország küzd *fenntarthatósági, migrációs, valamint az államhatalom cselekvőképességének korlátozottságából eredő gondokkal*. A latin-amerikai országok politikai vezetése tudatában van annak, hogy e problémák megoldását, illetve lehetőségeik hatékonyabb kihasználását csak a magas szintű szaktudást eredményező oktatási rendszer kiépítése, valamint **a fejlett világból érkező tudás- és technológiatranszfer** segítheti elő.

A régiót közvetlenül érintik a globális kihívások, melynek következtében az érintett államok és különösen a regionális nagyhatalmak egyre aktívabb, esetenként kezdeményező szerepet vállalnak a globális témák kezelésében és az erre hivatott nemzetközi fórumokon (klímaváltozás, biodiverzitás, szegénység elleni harc, migráció, szervezett bűnözés, kábítószer kereskedelem). Latin Amerika az ENSZ-ben és más nemzetközi szervezetekben jelentős szavazati erőt képvisel, álláspontja befolyást gyakorol a *legfontosabb világpolitikai, világgazdasági és a nemzetközi közösség egészét érintő döntésekre is*.

A térség országai közül Brazília már **felzárkózott a globális hatalmi tényezővé váló államokhoz**, és a G20-ak között vele együtt lévő Argentína és Mexikó is hasonló ambíciókkal jelentkezik, felhasználva regionális pozíciói megerősödését.

Latin-Amerika-politikánk nem elhanyagolható kontextusa, hogy szövetségesünk, az Egyesült Államok számára a térség kiemelt fontossággal bír, mind a földrajzi szomszédság, a történelmi, kulturális kötődés miatt, mind pedig politikai, (bel)biztonsági és gazdasági szempontból, és az EU számára is *felértékelődött*. Az EU több latin-amerikai országot stratégiai partnernek tekint, illetve egyesekkel sor került társulási megállapodás megkötésére.

Változtatnunk kell azon a politikai, gazdasági érdekeinkkel ellentétes helyzeten, hogy a kapcsolatok intenzitása és annak részeként *diplomáciai jelenlétünk a térség nemzetközi jelentőségének növekedésével párhuzamosan nemcsak nem erősödött, de vesztesen meggyengült*. Az elmúlt években külképviseleteink száma, nem mindig kellően átgondolt takarékosági megfontolásból, drasztikusan lecsökkent. (Jelenleg mindössze négy nagykövetségünk van a térségben: Brazíliában, Argentínában, Mexikóban és Kubában.) Sajnálatos bizonyítéka a térségből való kiszorulásunknak, hogy **a teljes kontinens alig fél százalékkal részesedik külkereskedelmünkéből**.

Biztató viszont a Magyarország iránti érdeklődés a latin-amerikai országok részéről; Budapesten hét országnak (Brazília, Mexikó, Argentína, Chile, Venezuela, Ecuador és Kuba) van nagykövetsége.

Új Latin-Amerika-politikánk kiépítése során az országokra fókuszálunk, amelyekkel olyan **értékrendi hasonlóságra, érdekazonosságra épülő politikai együttműködést** tudunk kialakítani, ami lehetőséget kínál kereskedelmi, befektetési kapcsolataink magasabb szintre emelésére, a humán kontaktusok előmozdítására. Kapcsolatépítésünk során megkülönböztetett figyelmet kívánunk fordítani a százötven-kétszázezer főre becsülhető latin-amerikai **magyar diaszpóra jelenlétére**.

Ehhez elengedhetetlen, hogy – lehetőségeink keretei között – érdekeinkkel összhangban álló **diplomáciai jelenlétet** teremtsünk a térségben. Már rövidtávon számolhatunk *konzuli tevékenységünk újraindításával a gazdasági, pénzügyi központnak számító és a brazilai magyarság fő bázisát jelentő Sao Paulóban*. Bízunk abban, hogy gazdasági helyzetünk javulása lehetővé teszi, hogy napirendre tűzzük nagykövetségünk ismételt megnyitását *Santiago de Chilében*, illetve más gazdasági, illetve nemzetpolitikai szempontból kiemelten fontos országokban is megerősítsük jelenlétünket külképviselet nyitásával, EU partnerekkel közösen használt missziókkal, utazó nagykövet akkreditálásával, valamint tiszteletbeli konzuli hálózatunk hatékonyabbá tételével, bővítésével.

Az együttműködési lehetőségek feltárása, kapcsolataink élénkítése érdekében **rendszeresebbé kell tennünk a magas szintű látogatásokat**, csakúgy, mint a kormányzati szakértői érintkezéseket, nemcsak a kiemelt relációkban, de azokban az országokban is, ahol potenciális együttműködési lehetőségeket látunk. Kíváncos, hogy kezdeményezően, határozott álláspontok kialakításával és kommunikálásával **vegyünk részt az EU Latin-Amerikával folytatott együttműködésében, és erősítsük szerepvállalásunkat az Európa és Latin-Amerika közötti tudás-transzfer terén is**.

Célunk, hogy **latin-amerikai kapcsolataink járuljanak hozzá az NGM Külgazdasági Stratégiájában prioritásként megjelölt területi és ágazati diverzifikáció megvalósításához**. Ennek keretében vizsgáljuk a kiemelt latin-amerikai partnerekkel történő együttműködés lehetőségeit harmadik országokban, így például afrikai közös projektekben, különösen élelmezési téren. Fokozni kívánjuk figyelmünket a latin-amerikai országok oktatási és tudományos együttműködésre mutató igénye iránt. Előmozdítandó, hogy a magyar tudomány és a szakmailag érdekelt magyar cégek törekedjenek jelenlétük fokozására az alternatív energiaforrásokkal kapcsolatos latin-amerikai kutatásokban, fejlesztésekben. Nem kevésbé fontos idegenforgalmi kapcsolataink fejlesztése. A kereskedelmi és befektetési együttmű-

ködés élénkítése mellett figyelemmel kívánjuk követni és lehetőség szerint hasznosítani szeretnénk **a sikeres latin-amerikai országok felemelkedési pályájának tapasztalatait** is.

Aktívabb, előbb kapcsolatokat kell kialakítanunk a Nyugat-Európa, az Egyesült Államok, Kanada és Izrael után legnagyobb létszámú és a nemzedékváltás ellenére örvendetesen aktív **latin-amerikai magyar diaszpórával**. Külképviselteink bezárása érzékenyen érintette ezeket a közösségeket, és megnehezítette kapcsolattartásukat az óhazával. Konkrét kormányzati lépésekkel kívánjuk támogatni a latin-amerikai magyarságot a nemzeti identitás megőrzésében, közösségeik összetartásában, fokozottabban bevonva őket a kétoldalú kapcsolatok fejlesztésébe, elsősorban a gazdasági-üzleti, illetve kulturális, oktatási területen.

IV. Munkánk szolgáltató jellegének erősítése

Külpolitikánk, a magyar diplomácia nem önmagáért van, hanem **közszolgáltatás**: a biztonság nemzetközi összefüggésben történő erősítését, a közösség (hazánk, nemzetünk) nemzetközi ismertségét, jólétünk külső forrásainak biztosítását, a külföldi oktatási és kulturális kapcsolatok kínálatának fejlesztését és – nem utolsósorban – a konzuli segítségnyújtás lehetőségét szolgáltatója országunk állampolgárainak. Külügyi kormányzatunk ennek megfelelő, korszerű működési módszerek kifejlesztésével törekszik a külpolitikai munka hatékonyságának emelésére.

Hazánk nemzetközi presztízsét és külpolitikai érdekérvényesítésünk hatékonyságát szolgálja az egyes kormányzati ágazatok külkapcsolatai koordinációjának erősítése. Ennek meghatározó eleme az **egységes külképviseleti rendszer**, amelynek lényege, hogy a magyar nagykövet felügyeli a fogadó országban működő magyar külképviseletek és egyéb ágazati intézmények együttműködését, egységes fellépését, tevékenységük összhangját. Az egységes külképviseleti rendszer bizonyos értelemben minőségbiztosításnak is tekinthető: garancia állampolgáraink számára, hogy a külkapcsolatok terén a magyar állam minden relációban azonos szakmai követelmények szerint nyújt szolgáltatásokat.

Költségvetési lehetőségeinket – amelyek egyelőre meglehetősen szűkösek, de később remélhetőleg bővülni fognak – maximálisan kihasználva, **tovább korszerűsítjük konzuli szolgáltatásainkat**.

Ennek eredményessége, praktikus összefüggésein túlmenően, a haza és az állampolgárok kapcsolata, illetve hazánk külföldi jó híre szempontjából is kulcskérdés. A külföldön élő vagy ott bajba jutott magyar állampolgárok jórészt a konzuli szolgáltatások színvonalán mérik le, hogy hazájuk, illetve annak kormánya milyen mértékben gondoskodik az állampolgárokról, illetve nemzettársakról. A külföldiek sokszor a konzuli szolgálaton keresztül kerülnek először kapcsolatba hazánkkal: konzuli helyiségeinkben szerzik meg első benyomásukat Magyarországról.

Az elektronikus ügyintézés fejlesztése a személyes megjelenéshez nem kötött ügyintézés valamennyi esetében nélkülözhetetlen, s ehhez kapcsolódik a közigazgatási eljárásrend megfelelő módosítása. Anyagi lehetőségeinkhez mérten folyamatosan korszerűsítjük konzuli helyiségeinket, és uniós partnereinkkel közösen kialakítható, költséghatékony megoldások, további együttműködési lehetőségek feltárására törekszünk állampolgáraink érdekeinek hatékonyabb védelme céljából

Konzuli szolgálatunk eddigi fejlődése lehetővé tette, hogy megfeleljünk a *schengeni vízumkiadás feltételeinek*, valamint az állampolgársági törvény végrehajtásából eredő feladatainknak.

A legsürgetőbb feladatok közé tartozik, hogy konzuli szolgálatunk alkalmas legyen a kedvezményes honosítási törvény végrehajtása nyomán újonnan jelentkező **több mint százezer magyar állampolgár közigazgatási és egyéb ügyeinek** magas színvonalú intézésére. A konzuli munka hatékonyságának növelésénél, a számszerűen megnövekedett feladatok elvégzésénél a két fő stratégiai irány a *konzuli külképviseleti hálózat rugalmas fejlesztése*, valamint az *elektronikus ügyintézés* tökéletesítése.

Munkánk hatékonyságát növelő átalakítások vannak folyamatban **diplomáciai információs munkánkban**. A Külügyminisztérium diplomáciai információs tevékenységének feladata, hogy a nemzetközi viszonyokat pontosan tükröző *információk biztosításával* támogassa a hatékony döntéshozatalt; emellett nélkülözhetetlen szerepet tölt be a *nemzetközi információmegosztás* terén. Az információrobbanás világában az információmegosztás a nemzetközi együttműködés – és különösen az EU-partnerek és szövetségesek közötti együttműködés – kiemelten fontos területe.

Az utóbbi években földcsuszamlásszerűen megnövekedett, szabadon hozzáférhető információk hatékony hasznosításához elkerülhetetlenné vált a **szelektálás és feldolgozás számítógépes környezethez alkalmazott és tökéletesített módszerének** széles körű alkalmazása diplomáciai munkánkban. **Hazánk ezen a téren úttörő szerepet tölt be az európai együttműködésben:** magyar kezdeményezésre alakult meg az EU tagállamai közti nyíltinformációs együttműködés fóruma, a Budapesti Klub.

A diplomáciai apparátus információs tevékenységének alapját a **nyílt forrásból** szerzett információk alkotják, amelyeket kiegészítenek, pontosítanak, megerősítenek vagy cáfolnak a **diplomáciai eszközökkel** szerzett (ennek megfelelően jelentős részben információvédelmi szempontból *minősített*) in-

formációk. A nyilvános és a minősített információ egyaránt elengedhetetlen a megfelelő kül- és biztonságpolitikai döntések meghozatalához, az adekvát, konstruktív **diplomáciai álláspontok rendszerének** kialakításához, hazánk és állampolgáraink érdekeinek hatékony védelméhez.

Az 1335. évi visegrádi magyar–lengyel–cseh királytalálkozót – mint a magyar diplomácia egyik első nagy ívű multilaterális teljesítménye évfordulóját – a Külügyminisztériumban **a magyar diplomácia napjává** nyilvánítottuk, amely (terveink szerint 2012-től) minden évben lehetőséget kínál arra, hogy a közvélemény közelebbről megismerje diplomáciai és konzuli tevékenységünk központi helyszíneit és főbb munkamódszereit.

Erősíteni kívánjuk **együttműködésünket és párbeszédünket a közélet kormányzaton kívüli tényezőivel**. Hazánk külkapcsolatait a kormány külpolitikáján – és ennek részeként a kormánysszervek nemzetközi kapcsolatain – kívül a közélet más szereplőinek (Országgyűlés, pártok, önkormányzatok, nemzetközi kapcsolatokat ápoló civil szervezetek, egyházak, szakszervezetek, vállalkozások) külkapcsolatai is alakítják. A kormány és a közélet nem kormányzati tényezőinek közös külpolitikai céljai alkotják a magyar külpolitikai konszenzust. A közös célok megvalósításának hatékonyságát emelheti a konszenzus párbeszéd keretében való feltérképezése, és az ennek mentén történő együttműködés.

Ki akarjuk alakítani külpolitikánk **éves tervezési rendszerét**, amelynek relációs tervei számításba fogják venni az együttműködés lehetőségeit a civilszférával és más nem kormányzati szereplőkkel a különböző országokkal és intézményekkel fenntartott kapcsolataink fejlesztése terén. A nagyobb hatékonyság érdekében új módszereket alkalmazunk magas szintű diplomáciai érintkezéseink időzítésének és tartalmának összehangolására.

Megújul a Külügyminisztérium **belső képzési és külszolgálatot megelőző felkészítési rendszere**. Ennek keretében többek közt a korszerű, ágazati szemléletű diplomáciához szükséges alapismeretekkel, illetve az egyes szakterületek fejleményeit, eredményeit érintő aktuális információkkal látjuk el munkatársainkat.

Áttételesen a közszolgálati jelleghez is kapcsolódik, hogy olyan intézkedéseket tervezünk bevezetni, amelyek elősegítik a **karrier és a magánélet egyen-**

súlyának biztosítását a Külügyminisztérium munkatársai számára. A családbarát munkamódszerek terjedésének köszönhetően munkatársi karunk megfelelőbb körülmények között, nagyobb hatékonysággal állhat a konzuli ügyfelek és diplomáciai partnerek szolgálatára.